

BORL! NÉPEK TUDÁSA KÖZPONT
EGY SZLOVÉN VÁR RENDHAGYÓ REHABILITÁCIÓJA

Mizsei Anett

Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar
tervező építészmérnök Msc II

témavezető: Rétfalvi Donát DLA egyetemi adjunktus

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	3
1. FEJEZET	5
<i>amelyben Borl, a legendák vára bemutatkozik.</i>	
<i>Feltárul múltja, jelene, és hogy miért van nehezebb helyzetben, mint más műemlékek.</i>	
<i>Kiderül, milyen körülmények között kerültem kapcsolatba az épülettel,</i>	
<i>és melyek azok a tervezési célok, amelyeket a munka kezdetekor kitűztem magam elé.</i>	
2. FEJEZET	8
<i>arról, mit is tapasztaltam a várban tett látogatásom során.</i>	
<i>Mi okozta a legnagyobb károkat az épületen, és hogyan lehetséges orvosolni ezeket?</i>	
3.FEJEZET	12
<i>amelyben ismertetem az általam választott funkciót,</i>	
<i>és rátérek arra is, milyen építészeti beavatkozásokat igényel BORL! új tudásközpontja</i>	
4. FEJEZET	12
<i>melyben eldől a torony sorsa</i>	
5. FEJEZET	18
<i>helyükre kerülnek az építőköcek</i>	
ZÁRSZÓ	20
<i>amely egyben visszatérés a kiindulóponthoz</i>	
FÜGGELÉK	21

BEVEZETŐ

Európa kulturális örökségének jelentős részét az épített örökség képezi. A műemlék, vagy műemlék jellegű épületek esztétikai, történeti, eszmei értéke vitathatatlan. A képzőművészeti, vagy egyéb iparművészeti alkotásoktól eltérően ezekkel minden ember nap mint nap találkozik, generációról generációra öröklődve sok millió ember életének részei. Tágabb értelemben véve a történelmi múlt emlékei, amelyek a ma emberének is otthon, kultúrát, kikapcsolódást vagy épp munkahelyet adnak. Esetenként irodalmi, egyéb művészeti vagy kultúrtörténeti kötődésük miatt válnak kiemelkedő fontosságúvá.

Az előregedő épületállomány védelme, rehabilitációja (erkölcsi, funkcionális és szerkezeti értelemben véve is) talán a legkomplexebb és legfontosabb mérnöki feladatok közé tartoznak. Olykor a beavatkozások sürgőssé válnak, hiszen idővel az épületek állapota annyira leromolhat, hogy az veszélyezteti a fennmaradásukat, a benne és körülötte élők biztonságát, illetve a környező létesítményeket.

Mindemellett a fenntarthatóság, energiatudatosság kérdése a műemlékek viszonylatában a mai napig megoldatlan. Pillanatnyilag csak komoly kompromisszumok árán lehetséges ezen épületek rehabilitálása és üzemeltetése. Minden igyekezet és a legjobb szándékok mellett sem lehetséges hagyományos építészeti eszközökkel, anyagokkal a mai energetikai igényeknek megfelelő módon felújítani ezeket az épületeket úgy, hogy közben megnyugtató választ adunk az esztétikai-szerkezeti kérdésekre is.

Ennek megoldása nemcsak korunk összetett építészeti-mérnöki feladata. Szakmai és lakossági fórumokon egyaránt vitaindító, megosztó téma, melyben lehetetlen kijelenteni: „ez a megoldás a jó” vagy „ez így helyes”.

Az itt következő dolgozat célja sem az tehát, hogy általános érvényű, minden esetben alkalmazható receptet adjon tiszteletreméltó idős épületek felújításához. Megmutat azonban egyet a lehetséges beavatkozási koncepciók közül, végigvezetve az olvasót egy esettanulmányként szemléletesnek tekinthető tervezési folyamaton. Feltárja a szlovéniai Borl várának történetét, helyét az európai történelemben, kultúrában, bemutatva ezek árnyoldalait és derűsebb időszakait. Betekintést enged a terv születésének egyes fázisaiba, még azokba is, amelyek zsákutcának bizonyultak, s ahol esetleg vissza kellett térni a kiinduló gondolatokhoz, s revízió alá venni azokat. Jelen dolgozat és a

függelékeként bemutatott ábraanyag adja tehát a megértést segítő elméleti háttérrel a mellékelt hasznosítási tervnek.

Az itt következő öt fejezet jelentős részét az átépítési koncepció részletezése teszi majd ki. Erről elmondható, hogy eddigi építészeti tanulmányaim szintéziseként állt elő. Borl várának történetét illetően a 2012 márciusában Ptuj-ban és Borl-ban elhangzott előadások szolgáltak forrásként, valamint a helyi műemlékvédelem nyilatkozata és az IDRIART szervezet által összeállított anyag. Zenetörténeti érdekességeket Till Géza: Opera című könyvéből, a bonyolultabb biológiai fogalmak közérthető magyarázatát és illusztrációit pedig a Wikipédia Szabad Enciklopédából vettem át. A helyszíni fényképek mindegyike saját készítésű.

Köszönet tehát mindazoknak az oktatóknak, szerzőknek, szakembereknek, akik bármilyen módon hozzájárultak jelen dolgozat megírásához.

1. FEJEZET

amelyben Borl, a legendák vára bemutatkozik.

Feltárul múltja, jelene, és hogy miért van nehezebb helyzetben, mint más műemlékek.

Kiderül, milyen körülmények között kerültem kapcsolatba az épülettel,

és melyek azok a tervezési célok, amelyeket a munka kezdetekor kitűztem magam elé.

A Dráva egyik régi gázlója fölött magasodó sziklaszirten áll Borl (Borlyn=gázló) vagy más néven Ankenstein vára. Összetett alaprajza folyamatos, organikus fejlődésről tanúskodik. A 13. században már kőből épült épületegyüttes állt itt, egy kora-gótikus őrtoronnyal, rendkívül vastag külső falakkal és egy lakószárnyal, melyek nagyjából máig is állnak.

A régi várat először 1199-ben említik írásos források. Ekkoriban még a Dravinja-i uradalom része volt, 1323-ban azonban Ptuj urának kezébe került, és a családnál is maradt 1428-ig. A 15. század több tulajdonosváltással meglehetősen zaklatott időszaka volt a kastélynak, mígnem 1481-ben I. (Corvin) Mátyás parancsára a kastély nagy részét lebontották, jöllehet röviddel később újjá is épült. A Sauer grófok birtokába a 17. században került, az ő idejükben épült fel a Szentháromságnak szentelt barokk várkapolna. A 18. és 19. században ismét számos tulajdonos fordult meg itt, majd a két háború közt a maribori "Berlin" közösség birtokolta. A második világháborúban német kézre került, és a koncentrációs táborokba deportálandó emberek gyűjtőhelyévé vált.

A háború vége után szálloda lett belőle, de a 80-as években az intézmény megszűnt üzemelni, s ekkortól a kastély láthatóan elvesztette minden funkcióját, s kapcsolatát a régió idegenforgalmi, gazdasági és kulturális életével. Világháborús múltja és forgalomból kieső, bár valójában nem megközelíthetetlen fekvése nem teszi éppen vonzóvá a befektetők szemében.

Valamirevaló európai kastély nem létezhetett kastélykert nélkül. A legrégebbi térképi adatok az I. Ferenc idejében elkészült felmérésről maradtak fenn, 1824-ből. Valamiféle eltolt rendszerű virágoskert vehető ki ezeken a rajzokon, kettős sétánnyal, és mögötte vélhetően barokk, vagy még korábbi parkkal. A korabeli ábrázolások elemzése és más, hasonló korú és helyzetű kertekkel való összevetés alapján valószínűsíthető, hogy gyümölcsöskert húzódott itt.

Közvetlen a kastély mellett található egy kisebb lekerített parkrész, mely ugyancsak díszkert lehetett, vélhetően fűvel és bokrokkal beültetve. Ez a megoldás egyedülálló a környék kertépítészetében, azonban a sziklás hegyormon helyszűke miatt kényszerültek ilyen kisebb, privát kert kialakítására.

Fent részleteztem az épületegyüttes kialakulását, tájba illeszkedését és történelmi szerepét. Néhány szót kell ejtenem kulturális jelentőségéről, kapcsolódásáról Európa egyik legjelentősebb mondavilágához, a germánokéhoz. Vándorlásaik alatt magukba olvasztottak számos görög és római csoportot, és ezek hellenisztikus hitvilágával gazdagodott a germán mitológia, melyet a verses és a prózai Edda foglal össze. Az előbbi eredete nem ismert, másolások révén maradt fent. A prózai Edda a XIII. században keletkezett; írója Snorri Sturluson költő, tudós és államférfi. Megemlítendő még Wolfram von Eschenbach (cc1160/80 – 1220) ónémet költő, a Grál-költészet egyik képviselője is. E művekből számos későbbi alkotó merített munkássága során, így költők, festők, szobrászok mellett Richard Wagner zeneszerző is, aki nagy hatású operáival tette feledhetlenné a germán regéket. Wagner 1845-ben, marienbadi tartózkodása idején tanulmányozta először Wolfram von Eschenbach Parzival című eposzát, valamint Titurel című eposztöredékét. A mű Parsifal és Gawain lovagok történetét meséli el, és összesen 25 000 versszakból áll. Hagyományosan 16 könyvre szokás felosztani. Legközelebb 1854-ben vette elő a történetet, amikor a Trisztán és Izolda harmadik felvonásának írása közben azt tervezte, hogy a Grál nyomában járó Parsifal felkeresi a súlyos sérülten, seblázban fekvő bajnokot. Ötletét később elvetette, a téma azonban nem hagyta nyugodni, olyannyira, hogy 1857-ben Zürichben papírra vetette egy leendő három felvonásos mű prózavázlatát. 1860-ban II. Lajos bajor királynak ajánlva új változatot írt. 1865-ben készítette el ennek nyomán a verseket, amelyeket – újabb 11 év múlva – 1876-ban átdolgozott. A komponálást 1882-ban fejezte be. Időközben Itáliában időzött, s az itteni építészet és kertek inspirálták munkáját. A bemutatóra a II. Bayreuthi Ünnepi Játékok keretében, II. Lajos és az egész udvartartás jelenlétében került sor. A premiért Wagner már nem érthette meg, halálhírét az első felvonás végén jelentették be hivatalosan az egybegyűlteknél.

A mű nagy tetszést aratott, de már Wagner életében felmerült, hogy hossza (négy és félóra) és színpadra állításának igényessége meghaladja az opera-eladások szokásos kereteit. A szerző ezért kikötötte, hogy műve 30 éven keresztül színpadon csak

Bayreuthban adható elő. A tilalom lejártával kerülhetett sor más színházakban történő bemutatására. Koncertszerűen már 1884-ben játszották Londonban. A moratórium lejárta utáni első hivatalos színházi előadását 1914. január 1-jén, Barcelonában és Budapesten, a Népoperában tartották.

A hagyomány szerint a borl-i erődítmény maga Parsifal vára volt. Nem összetévesztendő a Grál-kastéllyal, amely a legenda szerint az ugyancsak Szlovénia területén található Montsalvat volt. Természetesen mindez a mesék világába vezet bennünket, de ha egy műemléket vizsgálunk, sosem feledkezhünk meg annak kultúrtörténeti jelentőségéről, összefonódásáról más művészeti ágakkal. Mint azt hamarosan látni fogjuk, a vár legújabb kori sorsa, jövője szempontjából bizony egyáltalán nem mellékes a hozzá kötődő mítosz.

E mendemondák nélkül ugyanis valószínűtlen, hogy Miha Pogacnik hegedűművész és szlovén kulturális nagykövet rábukkant volna a hegyek közt rejtőző várra. Zenei kötődése hozta közel a művészt és az épületet, s az IDRIART (Institute for the Development of Intercultural Relations Through the Arts) szervezetén keresztül elkezdte bevonni a régió művészeti- kulturális életébe.

2012. február - március 9 között Erasmus hallgatói workshopot rendeztek Ptuj városában, melynek célja, hogy koncepciótervek készüljenek a vár hasznosítására. Nemzetközi csapatmunkával 5 ország építészhallgatói és tanárai vizsgálták meg a vár helyreállításának lehetséges jövőjét. Ennek során részletes analízist végeztünk a jelenlegi közlekedési, építészeti és funkcionális állapotot illetően, és kitűztük a lehetséges jövőbeni irányokat.

Megismerkedtünk a vár történetével, hagyományaival, kötődésével Parsifal legendájához. Célunkká vált, hogy a hagyományokat és a kortárs építészetet állítsuk a vár újjáélesztésének szolgálatába, figyelembe véve a fenntarthatóság szempontját is. A feladat során egyszerre kellett figyelmet szentelni a vár régi szárnyainak rehabilitációjára és a kortárs kiegészítésekre. Összetett funkcionális, építészeti, grafikai és tájtervezői koncepciók születtek a 10 napos munka során. Az itt csapatban megálmodott koncepciónk a workshopot záró versenyen 3. helyezést ért el, és ennek egyénileg kidolgozott formája az itt közölt tervanyag.

2. FEJEZET

arról, mit is tapasztaltam a várban tett látogatásom során.

Mi okozta a legnagyobb károkat az épületen, és hogyan lehetséges orvosolni ezeket?

A kastély rendkívül összetett alaprajzi rendszerrel két belső udvar köré szervezett, valamint a keleti oldalon a már említett fallal körülvett kisebb díszkerthez csatlakozik. A kőből épített várfalon található egyetlen, nagyméretű, boltíves kapun keresztül közelíthetjük meg az épületet. Ezen át az első udvarba jutunk, melyet a barokk kori szárnyak kereteznek, több bejáratral megnyílván az udvar felé. A várfal és az északi szárny csatlakozásánál kisebb torony található, melyben a pinceszinteket a földszinttel és emelettel összekötő lépcsőház található.

Az északi lakószárny két pinceszinttel, földszinttel és egy emelettel épült, és bár szorosan összeépült a nyugati szárnyal, valójában csak két ponton csatlakoznak. A nyugati épületrész földszintjén a Szentháromság kápolna található, emeletén pedig az egykori lovagterem. Alatta, két szinttel lejjebb húzódik a pince legmélyebb része. Az udvari nagykapun, illetve a nyugati szárnyból épületen belül, a főlépcsőházhoz csatlakozó közlekedőn léphetünk át a reneszánsz udvarba. Ezt kelet felől a gótikus torony, a többi oldalról reneszánsz lakószárnyak keretezik. Átmeneti térként keresztboltozatokkal fedett verandák funkcionálnak, illetve a déli szárnyon faborítású, vasszerkezetű függőfolyosó. Az udvarban található egy régi kút. Egy keskenyebb épületszárny árkádjai alatt jutunk ki az udvarból az egykori őrtorony helyére, melyet azonban a 20. század folyamán lebontottak, és ma csak alapfalai figyelhetők meg.

A reneszánsz és gótikus épületrészek alapincézve nincsenek, magasságuk földszint és két emeletes. A gótikus torony szabálytalan kápolnáik maguk is többszintesek.

A vár függőleges teherhordó szerkezetei jellemzően kő, illetve téglából készültek, számos helyen nagyobb szerkezeti vastagságú falpillérekkel és vékonyabb mezőkkel. A teherhordó falakon jelentősebb károsodás nem figyelhető meg. A barokk szárnyak pinceszinti helyiségeinek lefedése dongaboltozatos. A földszinti kápolna és előtere ugyancsak így készült, az ablaknyílásoknál fiókdongákkal bővítve. Valamennyi boltozat állapota kielégítő, jelentősebb repedés vagy sérülés nem fedezhető fel rajtuk. Az északi szárny két emeleti födémét az 1970-es évek során vasbeton szerkezetre cserélték, amikor az épületegyüttest szállodává alakították. Megmaradtak

(illetve eredeti formájukban kerültek helyreállításra) a barokk kori fedélszerkezetek. A héjalás és bádogozás cseréje a közelmúltban megtörtént, ennek ellenére a csapadékvíz elvezetése problémásnak látszik, különösen a vápák környezetében. A homlokzatzelújítás során ennek kezelése tekintendő az egyik legsürgetőbb és legfontosabb feladatnak.

Az udvar fókuszpontja, kiemelkedő barokk kori eleme a kápolna bejáratának szobordíszes kőkerete ugyancsak azonnali beavatkozást kíván. Bár állapota jelen pillanatban még kielégítőnek mondható, a homlokzatra felkúszó növényzet már most nagymértékben belenőtt a kőarchitektúra plasztikájába, és igen valószínű, hogy a tovább növekvő, "hízó" indák a közeljövőben komoly károkat okoznak a faragott díszekben. Az ablaksorok tympanonos és íves záradékú kőkeretezése pillanatnyilag még nincs kitéve ugyanennek a veszélynek, és sem ázás, sem más jelentős kár nem esett bennük.

A gótikus őrtorony nemritkán 10 méter vastag kőfalai kiváló állapotúak, itt még a tetőről való ázás jelei sem tapasztalhatók. A középső kápolna boltozatának tetejét érhetetlen, koncepciótlan bontással eltávolították, ennek helyreállítása már csak építészeti-esztétikai okokból is kikerülhetetlen. A tornyon található fedélszék és huszártorony valószínűleg az eklektika korában épült, felújításuk a közelmúltban ugyancsak megtörtént, további beavatkozást itt is csak a vízelvezetés kíván. Gyanítható, hogy a beépített rendszer kapacitása nem elegendő a (különösen a vápák környezetében) jelentős mennyiségű csapadékvíz elvezetésére.

A sokévi elhanyagoltságot, és vélhetően a csapadékvíz-csatorna teljes hiányát a belső udvar reprezentatív reneszánsz árkádsora sínylette meg a legerősebben. Komoly károkat tapasztalhatók a téglából falazott mellvédeken és homlokfalakon. A hámló, nagy felületen pedig teljesen hiányzó vakolat miatt védtelenné váló téglaszerkezet maga is jelentős károkat szenvedett. Hiányos, elvékonyodott keresztmetszetű falazatot találtam a homlokzat számos részén. A még megmaradt szerkezetek felületén a kálisálétrom hatása és a fagy hagyták rajta a nyomukat.

A kő könyöklőpárkányok és oszlopok anyagát szintén kikezdte az időjárás. Egyes oszlopokat a 70-es évekbeli felújítás során vasbetonra cseréltek, amelyek azonban anyaguk és kivitelezésük miatt esztétikai szempontból semmiképpen nem felelnek meg az udvar támasztotta igényeknek.

Az épület nyílászárói jellemzően eredeti, barokk, illetve eklektika korabeli nyílászárók. A reneszánsz udvarról nyíló földszinti ajtók egy részét azonban az 1970-es években zajlott felújítás során lecserélték.

Szót kell még ejtenünk a kovácsoltvas és fa szerkezetű függőfolyosóról, melynek állapota annyira leromlott, hogy mára használata veszélyessé vált.

Amint az a fenti állapotelemzésből kiderül, a kastély tartószerkezeteinek állapota jobbra kielégítő, sürgős beavatkozás kizárólag a homlokzatok megóvása érdekében szükséges.

Az első, és egyben legfontosabb teendő a tető csapadékvíz-elvezetésének megoldása. Jóllehet a bádgozás viszonylag új, a csatornarendszer általában véve alkalmatlannak bizonyult a feladat ellátására. Az egyik fő probléma, hogy a függő ereszcatorna nem csatlakozik a tetőfelülethez, hanem jóval alatta helyezték el. A nagyobb esők idején, illetve a szeles időben lefolyó víz felfogását így egyáltalán nem oldja meg, keresztmetszete pedig elégtelennek tűnik a nagyméretű tetőfelületek miatt. A sarkokra helyezett bádog vízgyűjtő üstök alatt helyenként többszörös elhúzással vezetik le a függőleges csatornák a vizet. Ezek az elhúzások mind esztétikai, mind praktikus szempontból nem megfelelőek. Az elhúzásoknál könnyen alakul ki dugulás, ráadásul a magas épület miatti hosszú függőleges szakaszok nehezen tisztíthatók, hozzáférhetők.

Ezen falsarkok helyzetét jelentősen rontja, hogy a bádog vízgyűjtő üstök kapacitása nem elegendő a tetőről idevezetett víz felfogására, ráadásul elhelyezési pontjaik (vápák környezetében) tovább növelik az ide érkező vízmennyiséget. A sarkokon így látványos károsodások következtek be a bádgozás szegélyén átbukó víz miatt. (Hasonló egyébként mostanra már a homlokzat többi szakaszán is megfigyelhető.) Javaslatom, hogy - mivel az eredeti bádgozásokról adat nem maradt fenn - a tetőfelületek nagyságát figyelembe vevő csatornát kell kialakítani. A sarkokon elhelyezett üstök megjelenése egyedi tervezéssel a belső udvar hangulatához igazíthatók, és elhúzás nélkül levezethető a csapadék a földszintre. Megvizsgálandó, hogy az udvar területén térszint alatt elhelyezhető-e egy csapadékvíz-gyűjtő tartály, mellyel egy esetleges funkció beköltözésekor a kertek locsolása megoldható lenne, egyben mentesítve a vár alatti altalajt a vizesedéstől.

Az elégtelen csapadékvíz-elvezetés miatt a sarkokon és az árkádsorok mellvédjein bekövetkezett károsodások javítása csak mindezek után végezhető el. A mellvédet bizonyos szakaszokon vissza kell bontani, és kisméretű tömör téglá kiegészítéssel eredeti formájában helyreállítani. A kő könyöklők felújítása, részben pedig cseréje ugyancsak szükséges, profiljukat vízzel kell kialakítani a fal további károsodásának megakadályozása érdekében.

A hiányzó kőoszlopok esetében a most látható vasbeton oszlopokat az eredetivel megegyező, vagy ahhoz leginkább hasonlító mészkővel kell helyettesíteni.

A barokk udvaron a homlokzatra felnövő vadszőlőt sürgősen el kell távolítani. Először a tövéből kivágni, majd kis darabokban megszabadítani a homlokzati kőszobrokat a rá növekvő növényektől. Javasolom, hogy mindezek előtt azonban készüljön el a szobrok részletes felmérése, arra az esetre, hogy ha a beavatkozás során valamilyen sérülés szenvednének. A felmérés egyébként is szükséges, mert bár a szobordísz jobbára ép, a kevés hiányzó részlet restaurátori pótlásához a dokumentáció szükséges. Mindezekkel együtt megfontolandó, hogy szükségesek-e a kiegészítések egyáltalán.

Mind a szobrok, mind az udvari árkádsor köelemeinek esetében javasolom, hogy mechanikus tisztítás (mobil szemcseszóróval) után impregnálószerrel hidrofobizálva óvják őket a környezeti hatásoktól.

A nyílászárók felújítása másodlagos, de ugyancsak szükséges. A 70-es évek rossz minőségű, leromlott állapotú ajtóit egyedi tervezés után érdemes lenne korhű, fa anyagú nyílászárókra cserélni. Az eredeti ablakok és ajtók felújítása minden esetben egyedi elbírálás alapján kell, hogy történjen, azonban általános állapotukat tekintve a ráakódott festékrétegek eltávolítása után a szerkezetek többsége még használható.

A vasszerkezetű függőfolyosó felújítása már csak balesetvédelmi okból is sürgős feladat. Hogy az eredeti látványt a lehető legjobban megközelítse a megoldás, felmérés után utángyártott elemekkel javasolom a tönkrement, korrodálódott részek cseréjét.

Összefoglalva elmondható, hogy bár a vár összképe leromlott állapotot mutat, valójában kevés helyen szükséges komolyabb beavatkozás, és egyetlen menthetetlen vagy bontandó épületrészt sem találtam. Mindezek alapján kijelenthető, hogy a vár szerkezeti-statikai értelemben alkalmas egy új funkció befogadására. Esztétikai értéke, organikus, "nőtt" jellege a régió kastélyépítészetének kiemelkedő példájává teszi.

3. FEJEZET

*amelyben ismertetem az általam választott funkciót,
és rátérek arra is, milyen építészeti beavatkozásokat igényel BORL! új tudásközpontja*

A történelem előtti időkben az emberi tudás a természetben való túlélést szolgálta. Minden ismeret letéteményesei a törzs vénei voltak, elmondható tehát, hogy az emberiség ösztudása körülbelül megegyezett egyetlen ember agyának kapacitásával. Az írásbeliség megjelenésével ez a tárolható adatmennyiség hirtelen megsokszorozódott, de még hosszú ideig a tudás, művelődés egy szűk, kiválasztott réteg privilégiuma volt. A köznép jobbára ünnepi alkalmakkor, különböző rituálékon keresztül nyert betekintést a művészet és tudás világába. Az olvasás elterjedése a nyugati civilizációkban forradalmat hozott a tudomány és művelődés terén. Ugyanakkor elkezdett szétnyílni az olló: a természeti népek és a "civilizált" ember lassan végleg elszakadtak egymástól. Napjainkban az írásbeliség felfedezésével csaknem összemérhető forradalom megy végbe: a digitalizáció korába léptünk, s hamarosan eljutunk oda, hogy ami nem hozzáférhető számítógépek segítségével, az jóformán nem is létezik.

A kastély hasznosítása során tehát olyan központot alakítok ki, amely az emberiség humán ismereteit gyűjti össze, digitalizálja, és osztja meg az érdeklődőkkel.

A tudományok közt kiemelkedő szerepet szánok a népművészet, néphagyományok, etnográfia területének, különös tekintettel a mára veszélybe került, eltűnő népek kultúrájára. A témaválasztást többek között Petr Jahoda fotós munkássága inspirálta, aki komoly erőfeszítéseket tett, hogy a nyugati civilizációtól elzárt törzsek életét dokumentálja. Az ő, és a hozzá hasonlók munkája teszi lehetővé, hogy az emberiség sokszínűsége, életmódja, mondavilága, vallásai, dalai és művészete megismerhetővé és elérhetővé váljon.

A világ kitágult, az internet és média minden képzeletet felülmúló adatmennyiséggel árasztja el az embert naponta, mégis átlagemberként mit sem tudunk a világszerte a természetben, azzal harmóniában együtt élő embertársaink kultúrájáról. A mai napig a 18-19. századihoz hasonló felfogással exotikus furcsaságként tekintünk rájuk, miközben kétségbeesetten keressük a megoldást saját civilizációnk fenntarthatóvá tételére.

A létesítményt egyszerre interaktív kiállítás, memento és tudományos központ, amelyben a kutatóknak lehetőségük nyílik digitalizálni, archiválni és közkinccsé tenni

gyűjtésüket, illetve egyesíthetik azt az előttük járók munkáival; elmélyült kutatást folytathatnak workshopok keretén belül. A látogatók számára interaktív formában, a modern technika legújabb vívmányaival (3D vetítés, kép- és hangjáték, 3D arcszkenner stb.) tárul fel az emberi kultúra sokszínűsége. Országok, csoportok, népek, iskolák és magánszemélyek helyezhetik el személyes emlékeiket, családtörténetüket, ezzel képet adva a jelenkor emberéről. Az érdeklődők előadásokon, szimpóziumokon, konferenciákon vehetnek részt, s cserélhetik ki tapasztalataikat.

Az épület egyben a digitális adatgyűjtés szerverének is helyet ad, ezzel a humán tudományok szíve, motorja és szimbóluma is egyben. A digitális tudástár az internet segítségével fizetős tartalomként válik elérhetővé. (Bár nálunk még viszonylag kevés ilyen portál található, a világhálón egyre több olyan oldal, hírnap, adattár létezik, amelyek fizető rendszerben működnek, melyért magas szintű szolgáltatást nyújtanak.)

Szlovénia semleges, hagyománytisztelő és kulturálisan nyitott, befogadó területén fekszik.

Elzárt, ősi, ugyanakkor elérhető helyszín, mely bár Európában fekszik, nem tekint le valamely globális nagyhatalom elérhetetlen magasságából a legtávolabbi vidék törzseire sem.

Parsifal története az EMBER történetének jelképe: az elbukás, talpra állás és megtisztulás meséje. A germán mondkör részeként az adatbázis első elemét adja, a létesítmény megnyitásokor tehát a kiállítások témája ez a legenda, és az általa ihletett újabb alkotások: festmények, opera, filmek. Az idők során a bázis organikusan bővül, épp úgy, ahogyan a kastély közel egy évezredes fennállása alatt fokozatosan épült fel, mígnem elnyerte mai formáját. Az adatbázis fokozatos alakulása izgalmas kalandra hív: ha az ember visszatér a kastélyba, soha nem ugyanazt fogja találni, mint előzőleg.

A kastély méreténél és helyzeténél fogva tökéletesen alkalmas a funkció befogadására. Területi bővítése emiatt nem kívánatos. A 20. század végi szálloda átalakítás során infrastrukturális szempontból már a mai igényeknek is megfelelő állapot állt elő. A víz, villany be van vezetve, így az épület jóformán használatra kész - amennyiben az előző fejezetben vázolt szerkezeti felújítások elkészülnek.

A nagyméretű, egymáshoz csatlakozó terek jó alapot szolgáltatnak a mai használatnak is. Ugyanakkor módosítani kell a közlekedőrendszert, különös tekintettel a vertikális

közlekedőkre. Az épületet - legalább részben - akadálymentesíteni szükséges, hogy minden funkció elérhetővé váljon a mozgásukban korlátozottak, kisgyermek vagy idősek részére is.

A vár területén az egyik lehetséges beavatkozási pont az egykori, mára alapfalig leomlott nyugati torony területe. Ma üres, elhagyatott terasz, amelyre a reneszánsz udvarról mívés kapuépületen léphetünk ki. E terület rendezése a vár felújításának egyik kulcskérdése.

4. FEJEZET

melyben eldől a torony sorsa

A tervezési munka kiindulópontját a torony-motívum határozta meg. Az egykori nyugati torony épp a Dráva felé nézett, ezzel nemcsak a várból biztosítva páratlan panorámát, hanem meghatározó látványeleme volt a folyó fölött emelkedő épületegyüttesnek. Egyértelműnek tűnt tehát, hogy itt lehet elhelyezni egy olyan figyelemfelkeltő, ikonikus kortárs építészeti elemet, amely 20. századi, organikus bővítése lehet az eddig kialakult állapotnak.

Az első elképzelésem szerint csillagvizsgálóval egészítettem ki a várat. A teraszról induló, spirális szalagként megfogalmazott csigalépcső vezetett fel a két szintet befogadó gömbhöz. A felső, forgatható kupolarészben képzeltem el a megfigyelőállomást.

Azonban a funkció komoly technológiai igénye, az ezek által támasztott szerkezeti-rezgésvédelmi követelmények lehetetlenné tették a lábakra állított gömb alkalmazását. Így került a kupola egy tömör torony legfelső szintjére. Ez a megoldás bár megoldja a szerkezeti kérdéseket, túl erősen, erőltetetten idézi az egykori tömör falas tornyot. Indokolatlanul súlyos és archaizáló elemként tűnt fel, s agresszivitásával szembekerült az általam kitűzött, "minimális beavatkozás" elvével.

Be kellett látnom, hogy a csillagvizsgáló, amelynek a vár tetőszintje fölé kell emelkedni, s jellegéből fakadóan tömör szerkezetként működhet csak, nem járható út. Mindent összevetve kevesebb hozzáadott értéke lesz, mint amennyi erőforrást és kompromisszumot igényel.

Lemondtam tehát erről a bővítésről, amellyel összeköthettem volna az Égi és Földi világot, és helyette a Földet behálózó emberi tudás központjára koncentráltam. A funkció letisztulása kiszabadította a szerkezeti megkötésekből, s a torony egyre kisebb, visszafogottabb formát öltött.

Első lépésként lekerült a kupola a tetőről, s utóbb maga a tető sem bizonyult szükségesnek. Falakkal határolt, kilátószerű lépcsőrendszerre egyszerűsödött a torony, és ezzel elkezdődhetett a szerkezet könnyítése is. A skicceken megjelent, és makacsul tartotta magát a csigalépcső.

Ideje volt a természet formáihoz nyúlni további inspirációért. A különböző csigák megfigyelése során azonban egyet sem találtam, amelynek nem csak külső megjelenése, formája megragadó, hanem belső szerkezete is. Mert milyen is a csigaház? Egyetlen feltekeredő járat, ür; és nekem nem egy ilyen kulisszaszerű, üres héj kellett, hanem szerkezet, amely bentről kifelé építkezik.

Így jutottam el az ammoniteszhez, egy mára kihalt puhatestű állatsoporthoz, melyek fosszilis vázai a mészkövek és márványok gyakori "lakói". Jellemző ammoniteszes mészkő az ún. "ammonito rosso", a gerecsei és bakonyi jura kori képződményekben is megtalálható vörös színű, gumós, néhol kissé kovás mészkő. Ebből faragták ki Mátyás király Visegrádi palotájának híres díszkútját vagy Magyarország több fontos középületének padlózatát és lábazati borítását. A vörös, jura kori mészköveket hazánkban a Gerecsében bányásszák, de megtalálható még a Villányi-hegységben és a Bakonyban is.

Az ammoniteszváz jellegzetes logaritmikus spirál. A logaritmikus spirálok önmagukkal hasonlóak és önmagukkal kongruensek minden hasonlósági transzformációra, vagyis nagyításuk-kicsinyítésük ugyanazt eredményezi, mint elforgatásuk a pólus körül. A legnagyobb ismert fosszília a két métert is megközelíti. Jóllehet ammoniteszek már nem élnek a tengerekben, a nautilusok és egyes tintahalfajok meglehetősen közeli rokonaik, nagyon hasonló vázszerkezettel.

Egyértelművé vált, hogy természeti analógiaként ezeket a vázakat használok fel. Formájuk tökéletesen megfelelt, belső "merevítőkkal" cellákra osztott spirális szerkezetük statikai szempontból is alkalmasnak bizonyult. Ősi korok tanúi, alakjuk összeköti a kicsit a naggyal, a részt az egészszel: a végtelen kicsiny középpontból folyamatosan tágulva nyílik végtelen nagyra, egész életében növekedve. Ez a növekedés a várat magát, s a bele költöztetett funkciót is jelképezi egyben.

Megszülettek az első skiccek, amelyek egy hegyével lefelé forduló csonkakúp köré szervezett csigalépcsőt ábrázoltak. Immár kiszabadulva a torony-analógiából, a tervezett bővítés megszűnt épület lenni. Tágas, kilátást biztosító teraszfüzérre vált, amely az egykori kőfalakon belülre visszahúzva köti össze a földszinti reneszánsz udvart az első emelettel, illetve a legmélyebben fekvő -2 pinceszinttel. Ez a mély "kút", a "negatív torony" pontosan azt a különleges térélményt, ugyanakkor visszafogott bővítést jelentette, amelyet kerestem. Acél tartószerkezet-vázat álmodtam meg, melyet

közvetlenül a kivájt szikla felületére dübelelve terveztem. A hegyet alkotó mészkő, amelyből a vár nagy része is épült, most tehát magába fogadta ezt a mai "ammoniteszt". A csonkakúp alkotói ugyancsak acélból készültek, és egy beton pontalapra támaszkodnak az "üreg" alján. Itt található a csatlakozás egy üveg tolóajtóval a 2. pinceszinthez.

Minden egyebet: korlátokat, járófelületet üvegből képzeltem el. A víztiszta üveggörbék nem akadályozzák a ki-és átlátást, az organikus mintával gravírozott lépcsőfokok azonban csúszásmentesek, egyben korlátozzák az átlátást, így a mélyebb, pinceszinti régiókba derengő, titokzatos fényt juttatva.

A ház közlekedési rendszere igényelt egy felvonót is. Ezt az északi barokk szárny bütőfalán helyeztem el. A várhoz való megérkezéskor az eredeti látványt ez az egyetlen, keskeny, magas elem bontja meg. Ezen a homlokzaton semmilyen ornamens nem található, bár az alaprajz elfalazott nyílásokat jelez egymás fölött, minden szinten. Ebben a sávban a fal áttörésével hasítékot képeztem, majd egy kiugró acél-üveg szerkezetet helyeztem a homlokzat elé, melyben a lift üzemel. Így a lehető legkevesebb kárt okozva, elkerülve az érzékeny, korabeli boltozatokat megoldhatóvá vált a mozgásukban korlátozottak vertikális közlekedése, egyben a keleti főhomlokzaton is megjelent egy figyelemfelkeltő, kortárs elem.

E két függőleges közlekedő megépítésével a vár közlekedési rendszere, bejárhatósága megoldódott. Az acél-üveg konstrukciók könnyedsége jól ellenpontoszza a vastag kőfalakat, egyben követi a felújított ljubljanai várhoz csatlakozó sikló-végállomásnál is megfigyelhető trendet. Ezzel szándékom szerint kapcsolatot létesítek a régió várai közt, illeszkedve a helyi építészek, szakemberek, műemlékvédelem által támogatott irányhoz.

5. FEJEZET

helyükre kerülnek az építőkockák

A körbejárhatóság és az akadálymentesítés után végre beköltözhetővé vált az épület. Az érkező teherautókról színes plastik paneleket és zártszelvény-elemeket pakolnak le a szerelőmunkások a díszudvar kövére, majd behordják a főkapun. Épül a tudásközpont.

A vár tágas, boltozatos tereit lekerekített sarkú kockák népesítik be. Valamennyi szükséges funkció ezekben az egyedileg, falfűtéssel temperálható pavilonokban kap helyet. Üzemidőben annyi hőt bocsátanak ki, amely elegendő a befoglaló terek használatához, a felhasznált hőmennyiség azonban azokra a pontokra összpontosul, ahol huzamosabb időt tölt el a látogató vagy az itt dolgozó.

Kétféle méret és kilencféle szín áll rendelkezésre, így megkülönböztetve az egyes kockákat.

Szállás céljára szolgál a két kisebb egység, 3,60 m élhosszúságával. A kék hálókabinokat és a szürke fürdőegységeket a reneszánsz szárnyak kisebb belmagasságú és fesztávú egykori hálótermeiben és szalonjaiban helyeztem el az első és második emeleten. Ezzel kiemeltem a közönségforgalom által bejárt útvonalból. Szürke színű fürdő dobozok, illetve a szomszédos teremben piros-fekete konyha szolgálja az itt lakók kényelmét.

A nagyobb, 4m x 4m x 4m méretű kockák a Bor! tudásközpont napi üzemét szolgálják ki. A keleti várkapun át megérkezve a barokk udvarba, narancssárga információs pavilon fogadja a látogatót. Az északi szárny földszintjén további eligazítást és a fehér mosdóblokkot találhatjuk. Innét vagy kezdetét veszi a kaland, a zöld pavilonok füzéreként berendezett interaktív, esetenként 3D vetítéssel kombinált kiállítás megtekintésével, vagy elérhető a barokk kápolna, amelyet eredeti formájában helyreállítva mutatnék be a közönségnek.

A barokk udvar nyugati szárnyában a kutatók és a több napra érkezők kapják meg a szükséges eligazítást, majd átvehetik saját alvókapszulájukat az első vagy második emeleten, esetleg azonnal megkezdhetik a munkát. Regisztráció után böngészhetik a meglévő állományt vagy feltölthetik saját kutatási eredményeiket.

A déli, reneszánsz udvar rendezvénytérré, az ide nyíló kisebb helyiségek kereskedelmi célú egységekként működhetnek. Kellemes teázó - büfé került a délkeleti sarokba, ahonnan kijuthatunk a várfallal körbevett privát kertbe.

A vár központi szárnya az üzemeltetésé. A legvédettebb területen, a vár szívében kapott helyet a sötétzöld szerverterem. A személyzeti pihenők és hálók helyek, a sárga szelektív hulladéktárolás ugyancsak itt, az alsó szinten található. Felsőbb szinteken fekete irodák és tárgyalók szolgálják a dolgozókat és a vendégeket.

A vár sajátos, attraktív terei a 11. századi lakótorony apró szobái és kápolnái. E tereket helyreállítva kutatói cellák létesíthetők, ahova egy-egy tudós visszavonulva, a legkorszerűbb technológiákkal digitálisan dolgozhatja fel a gyűjtött hang, kép, videó vagy adatállományt, esetleg tanulmányozhatja a már feltöltött anyagokat.

A kastély egésze látogatható. A kapszulás rendszer még a hálótermek nyitottságát is lehetővé teszi, hiszen a kutatók személyes tárgyaikat a bezárt pavilonokban helyezhetik el. Így a kastély mindenki számára nyitott, megtapasztalható, megismerhető.

Fontos még kiemelni a koncepció mobilitását. A beépített kockák itt leírt elrendezése csupán ajánlás. Könnyen lehet, hogy esetenként az egységek elmozdulnak, kicserélődnek. A kiállítás-kutatói területek aránya is változtatható. A vár térkapcsolatai változatos elrendezést tesznek lehetővé. Elképzelhető, hogy bizonyos időszakokban a kiállítási szárnyakban workshopokat, konferenciákat rendeznek, vagy épp felszámolnak néhány hálóegységet, és további ismeretterjesztő pavilonokat állítanak fel. A kis kockákkal adott esetben benépesíthetik a környező tájat is, ezzel szabadtéri túrák állomásait képezve.

ZÁRSZÓ

amely egyben visszatérés a kiindulópontához

Egy-egy tervezési feladat befejezése után néha már másnap reggel pontosan tudja az ember, mit kellett volna másként csinálnia, hogyan lehetett volna még jobb... Egyáltalán, az ilyen alkotótevékenységet legfőljebb abbahagyni lehet, befejezni nem.

Borl esetében még magamban sem keltettem azt az illúziót, hogy valami készen van. Tettem egy ajánlást, adtam egy ötletet a vár használóinak, de a további döntések sorát már nekik kell majd meghozni. A fent részletezett mobilitás a vár életének következő időszakában organikus, (a várral együtt)élő felhasználást tesz lehetővé.

A biológiában a szimbiózis hasonlítható talán a leginkább ehhez a koncepcióhoz. A betelepülő kis sejteket befogadja a már meglévő épület, de nem válnak eggyé vele. Önálló egységek maradnak, de létük, kibocsátott melegük a várat is megóvjá és étellel tölti meg. A pavilonok önmagukban nem jelentenének sokat. Az egykor büszke kastély is magányosan állt az elmúlt 30 évben a Dráva feletti ormokon. Együtt azonban talán lenne esélyük újra bekötni ezt az egyedülálló építészeti, kultúrtörténeti jelentőségű műemléket a térség szellemi-turisztikai életébe.

A lépcső és a lift, mint mai hozzáépítések, sem szerkezetileg, sem esztétikai szempontból nem tesznek erőszakot az épületen. Lassan hozzáöregedve a részévé válnak majd, és talán éppoly magától értetődőek lesznek, mint maga a vár. Egy esetleges újabb funkcióváltásnál nem akadályozzák majd az átalakítást.

Az épületek éppúgy élnek, mint az emberek: születnek, megöregszenek, meghalnak. A borl-i kastély nem fiatal már. De bizonyosan van még jövője, és a tervezés során ez volt a legfontosabb kulcskérdés: találkozni a várral, hozzátenni egy keveset a jelenéhez, de meghagyni számára a továbbélés szabadságát. Azt remélem, koncepciómmal csak hozzáadtam bizonyos lehetőségeket a vár sorsának alakulásához, kinyitottam előtte egy kaput, s nem zártam ki semmilyen további lehetőséget. Sértetlenül, hajdani fényében adom át a következő generációknak.

FÜGGELÉK

I. Archív képek Borl, avagy Ankenstein váráról

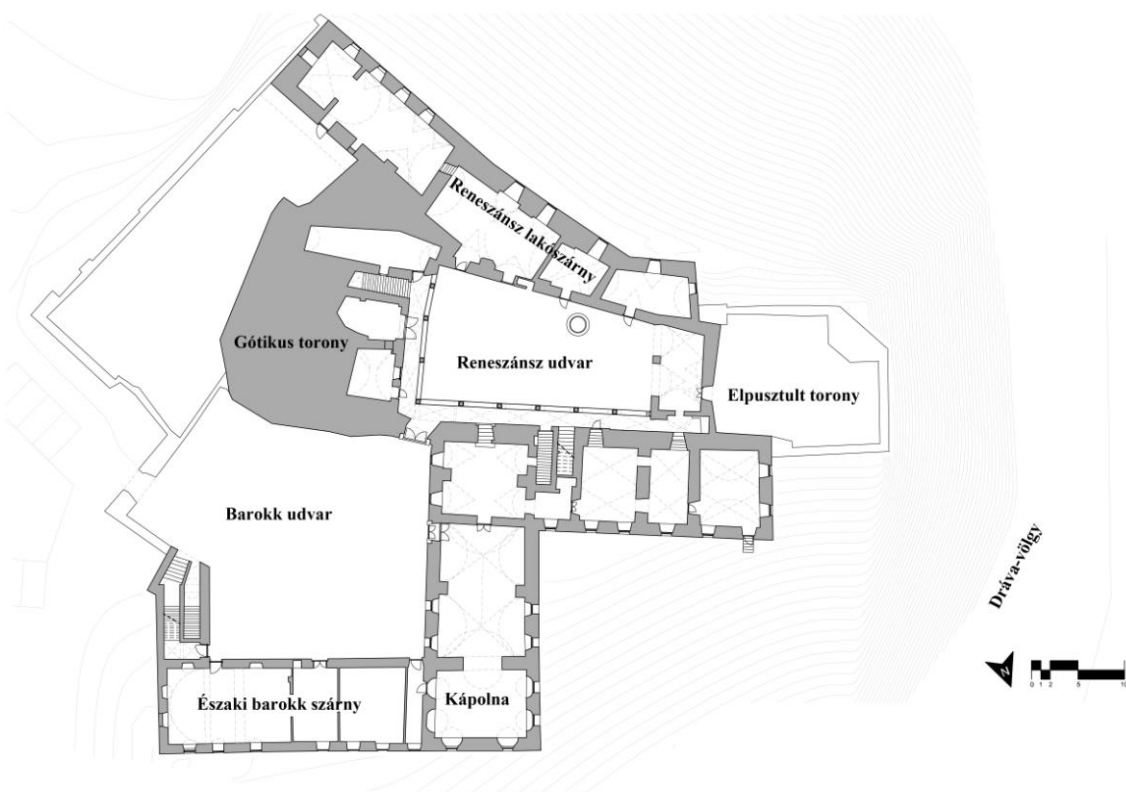

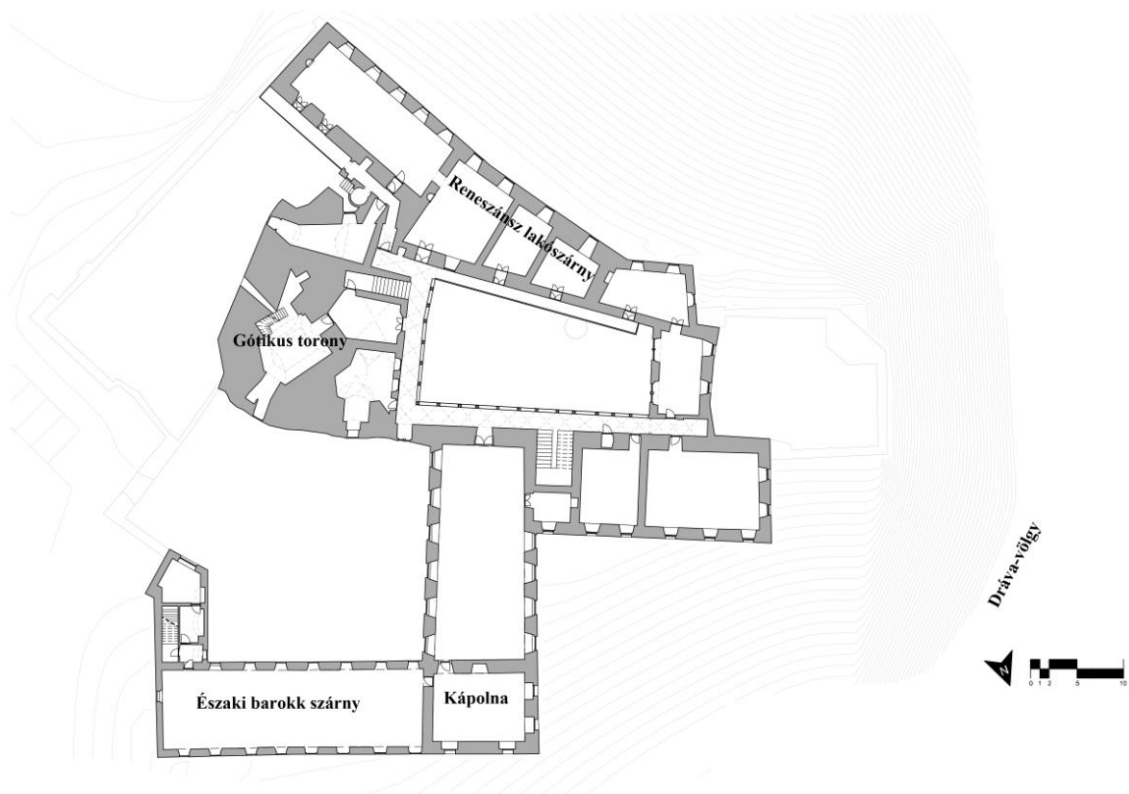
UNTERSTEIRISCHER
KALENDER

1944
DRITTER JAHRGANG

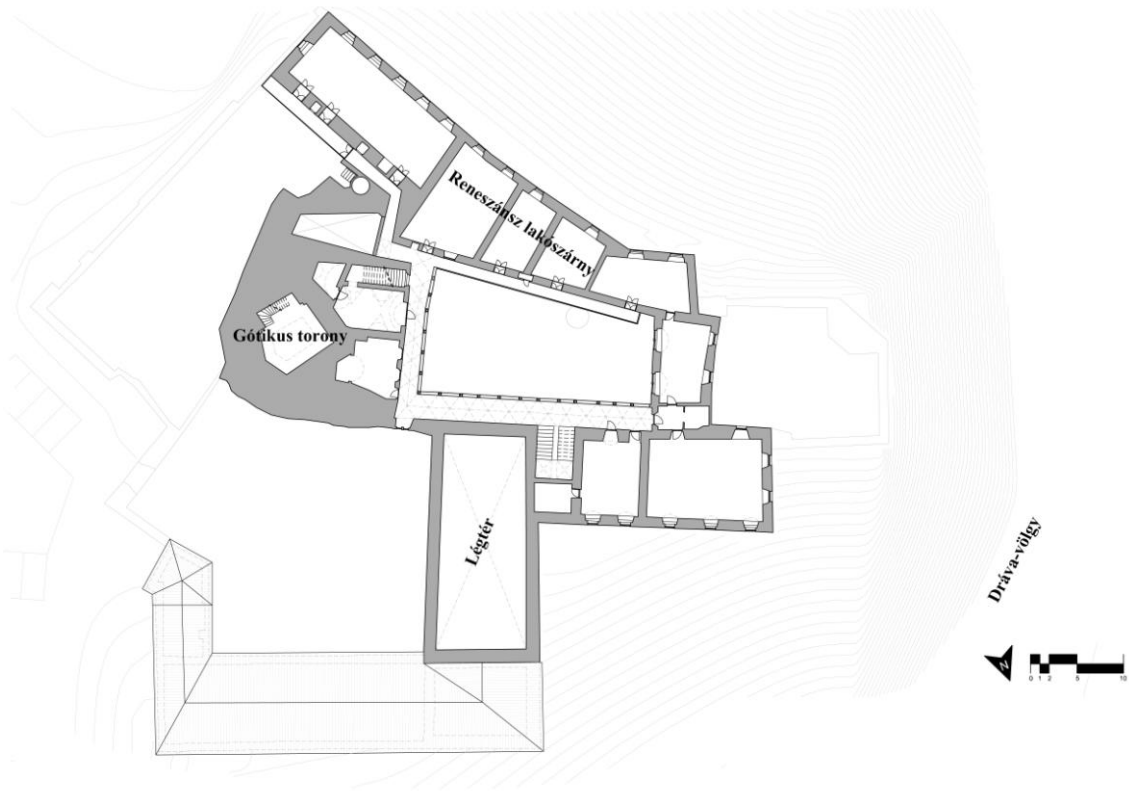
II. A vár tervei, melyeket az IDRIART bocsátott rendelkezésemre

Földszint

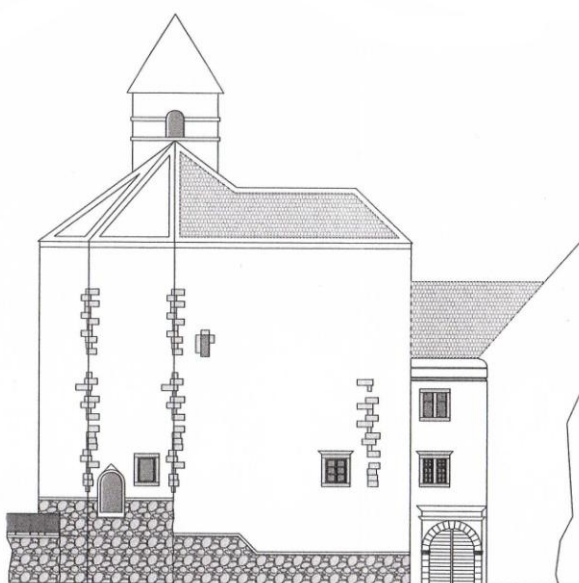
1. emelet

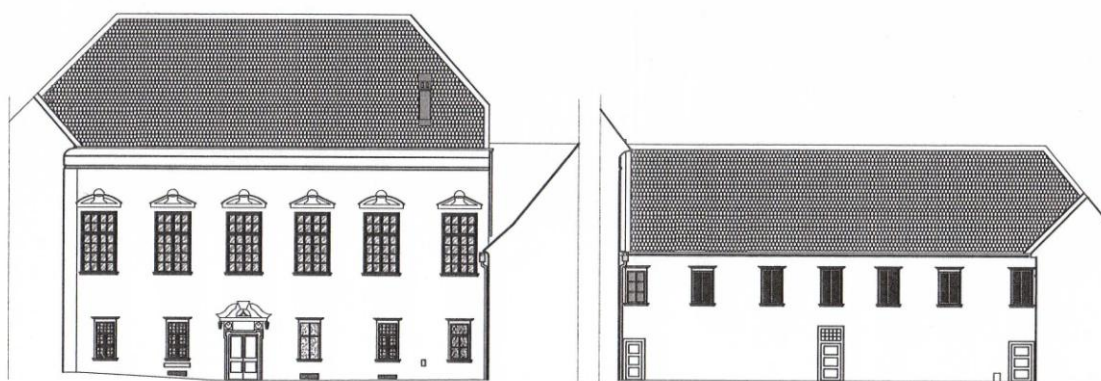
2. emelet

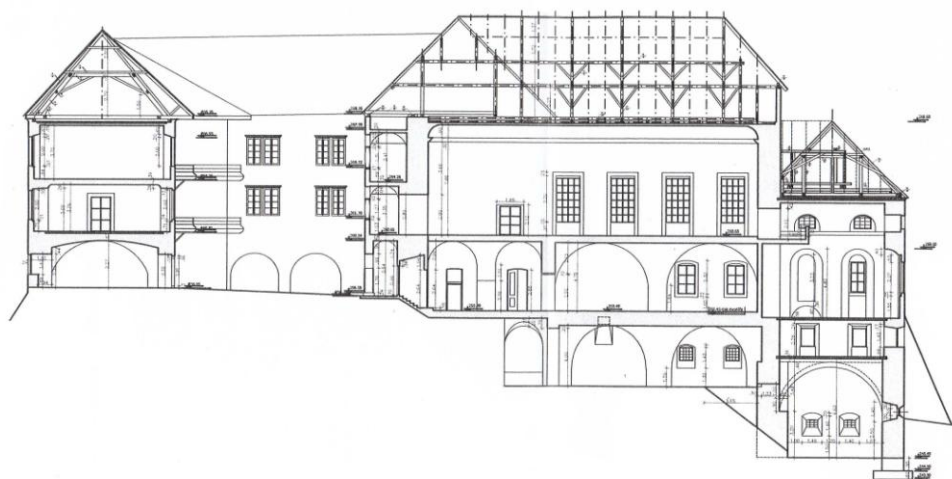
A reneszánsz belső udvar részletei

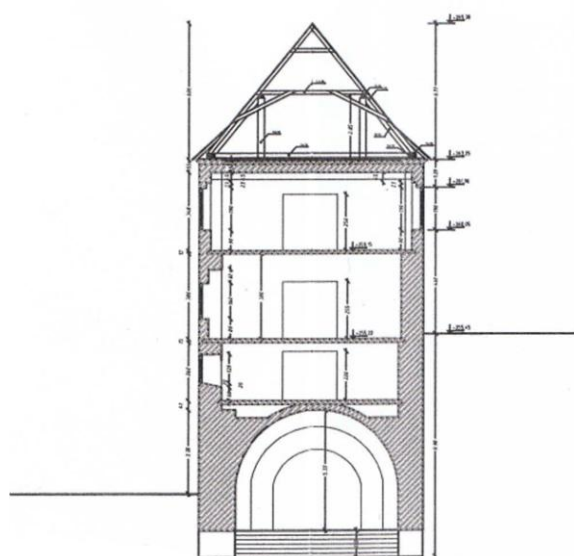
A gótikus torony észak felől

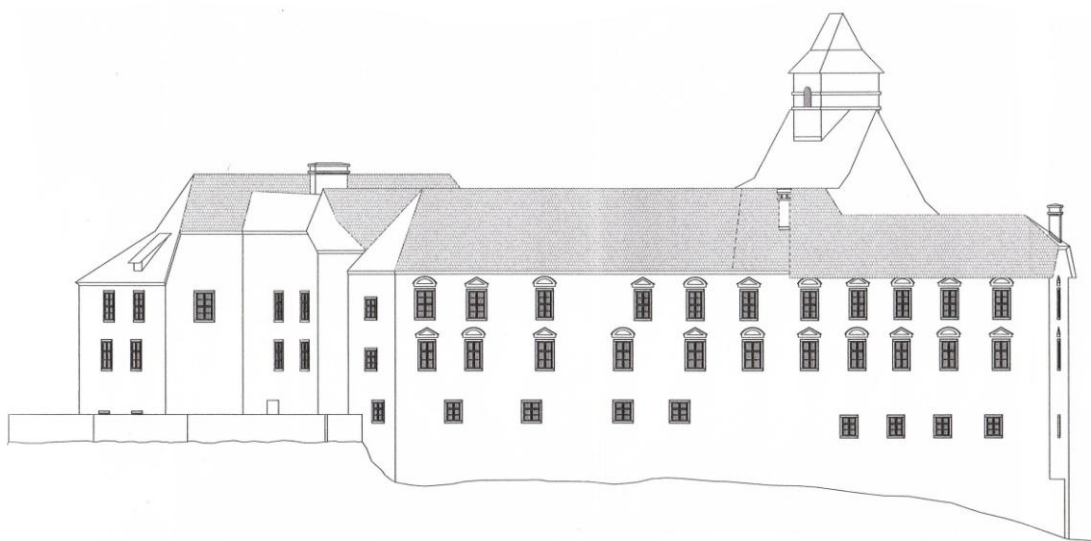
Barokk udvari homlokzatok

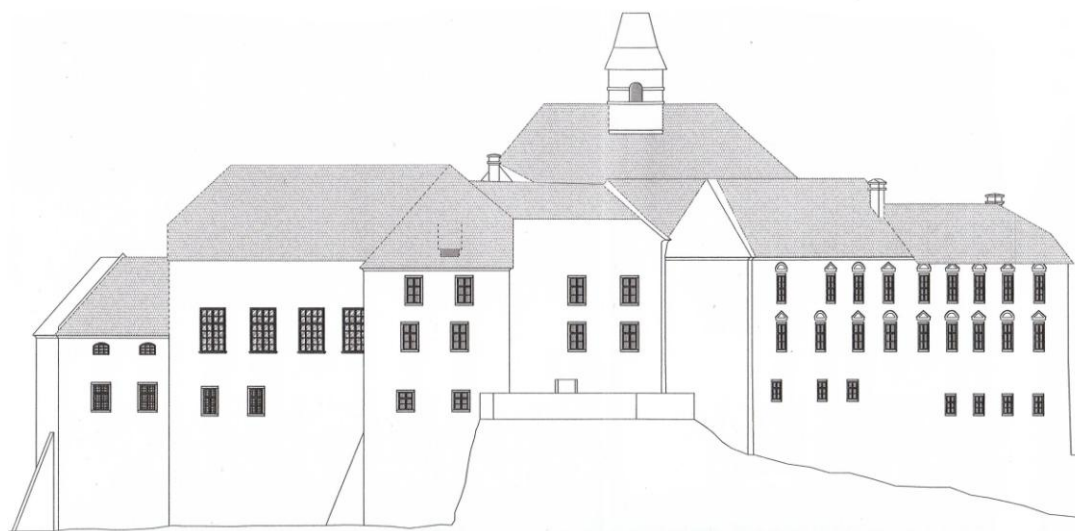
Hosszmetszet

Keresztmetszet

Déli homlokzat

Nyugati homlokzat

III. Fotódokumentáció a várról

Barokk angyalfej a főkapu felett

Barokk udvar a toronyból

Barokk udvari fókpu

Angyalszobor a kapuzatról

A helyreállított kápolna részlete

A reneszánsz udvar boltozatos kerengője

Reneszánsz udvar. Összkép nyugat felől

Összkép kelet felől

Barokk jellegű tetőfelépítmény

Reneszánsz udvar a kúttal. Szemközt átjáró az egykori nyugati toronyba

Függőfolyosó a déli szárnyon, háttérben a gótikus torony fala

A déli reneszánsz homlokzat részlete

Károsodás a reneszánsz udvar mellvédjén

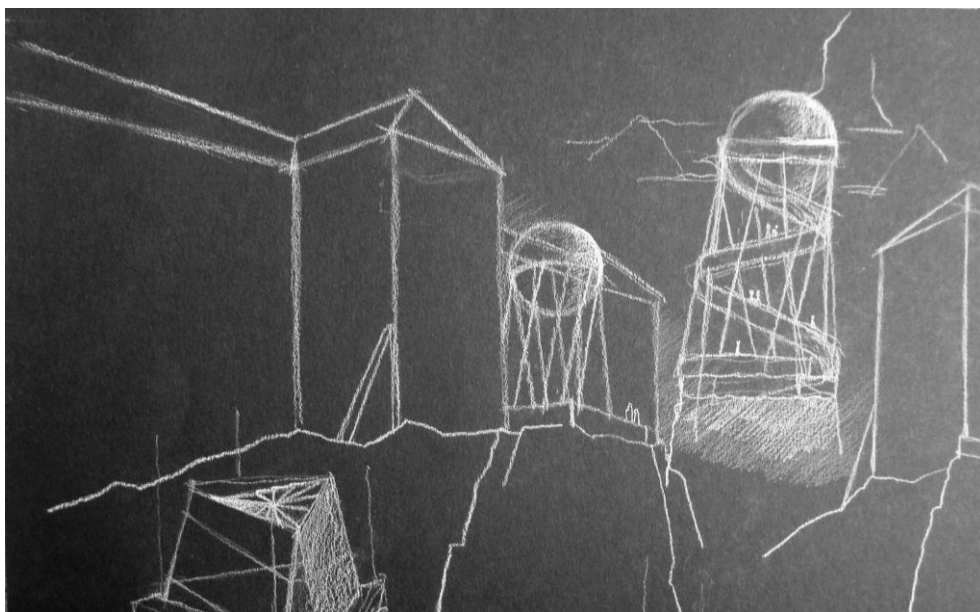

Ázásnyomok a nyugati torony helyén

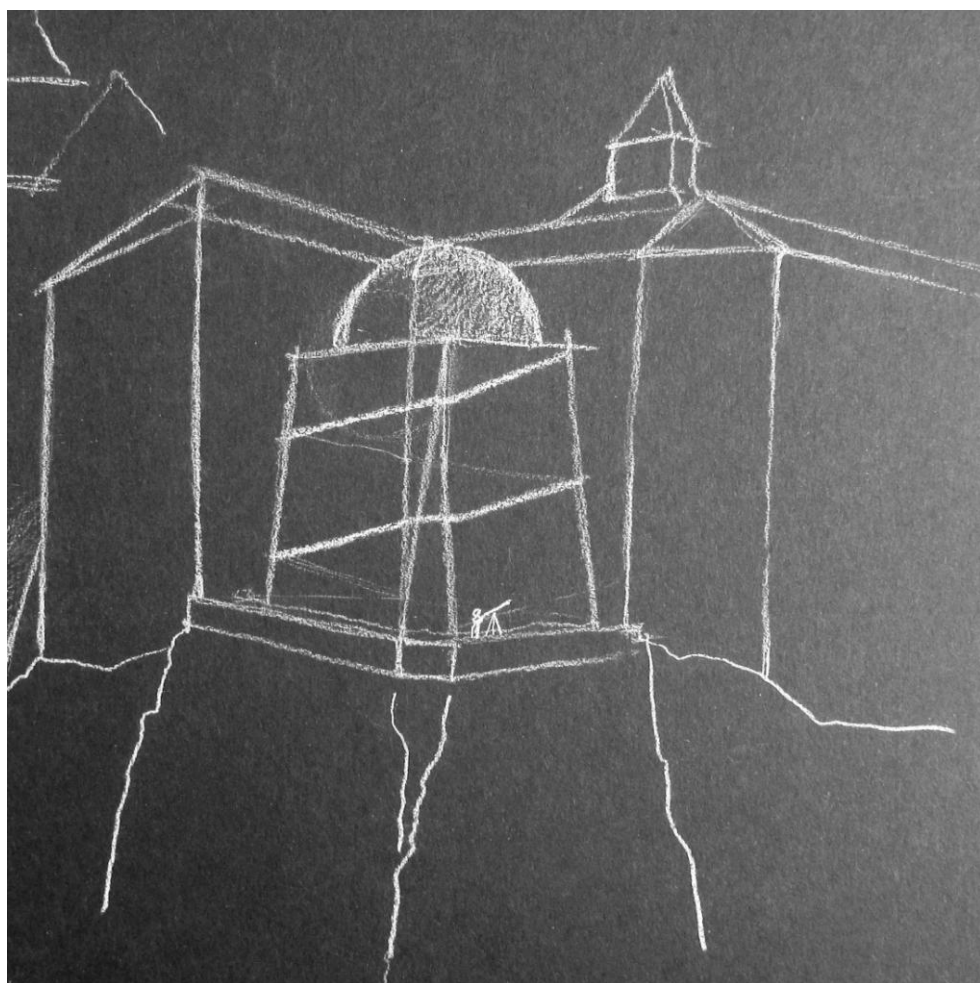
IV. Petr Jahoda

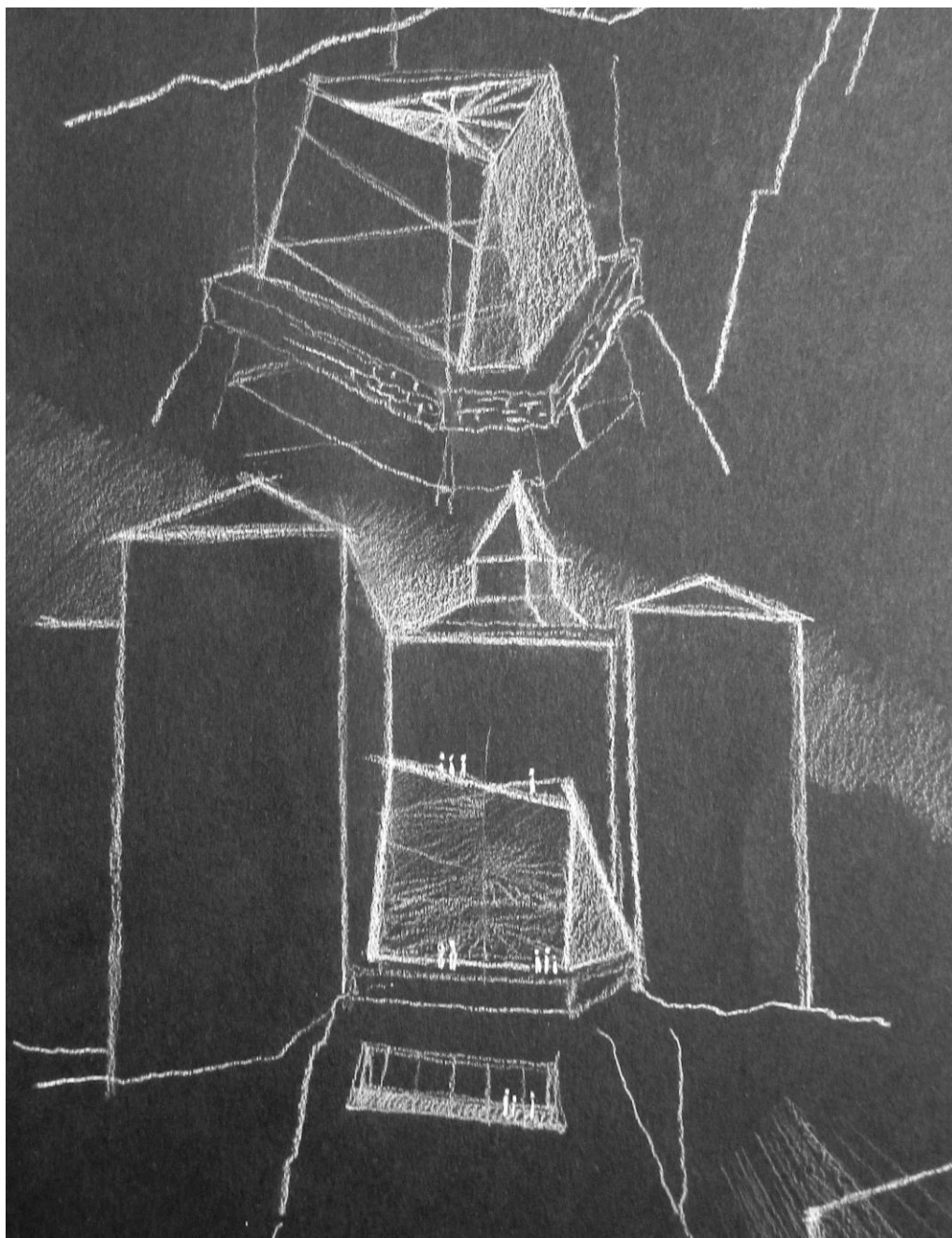
V. Skiccek, a koncepció alakulása

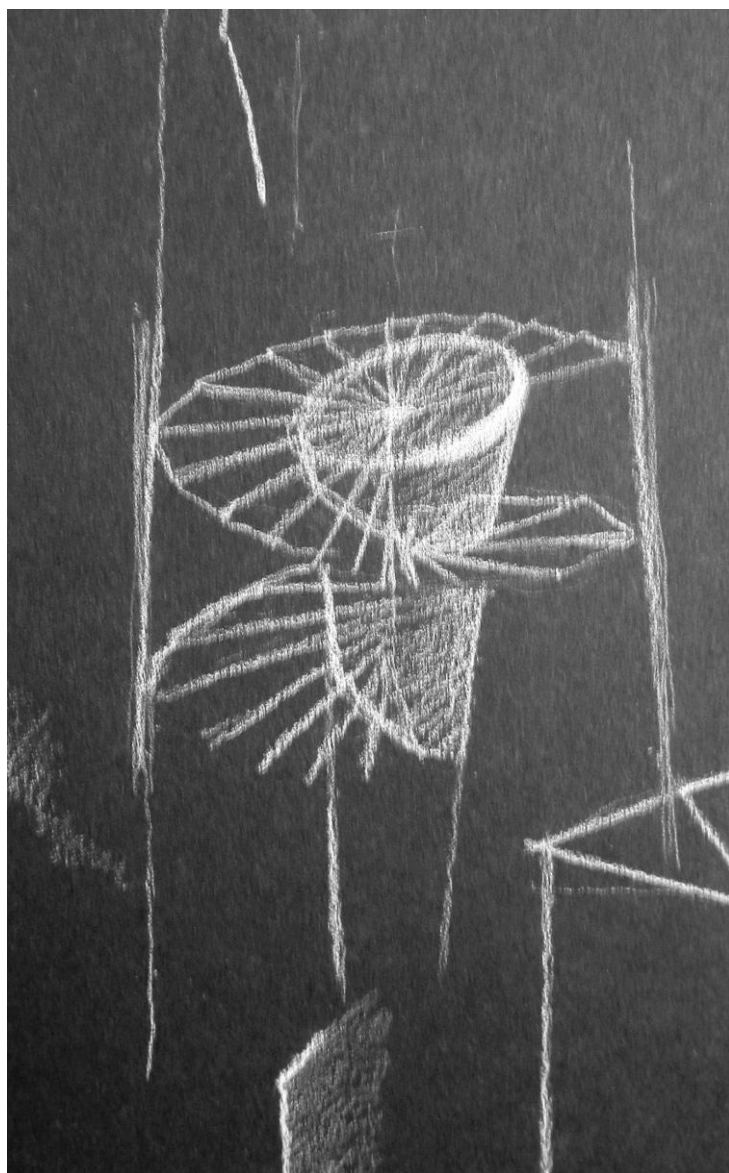
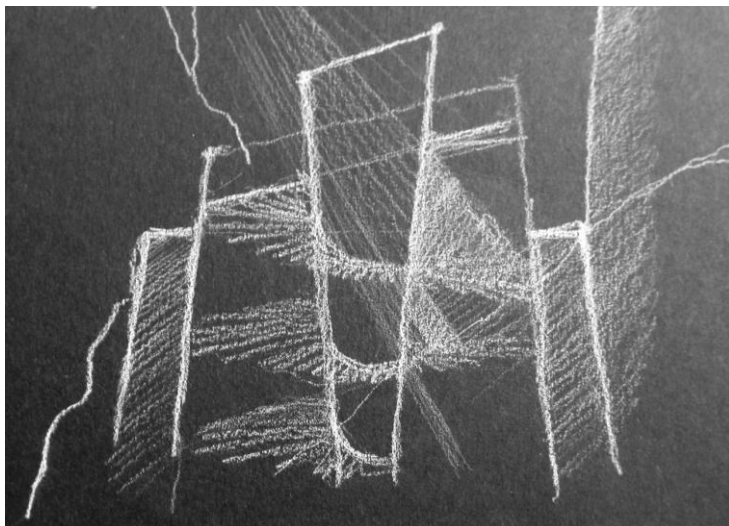
Lábakra állított csillagvizsgáló gömb

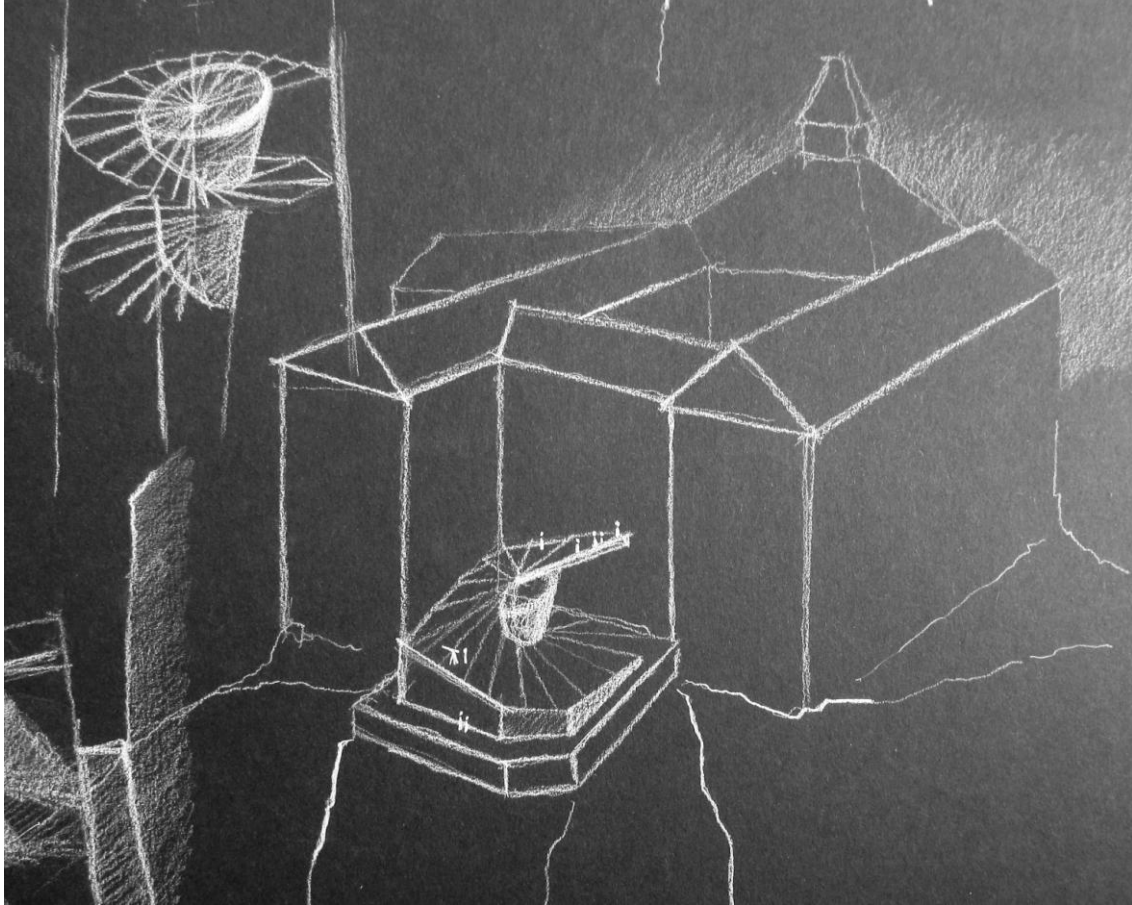
Csillagvizsgáló tömör toronyszerkezettel

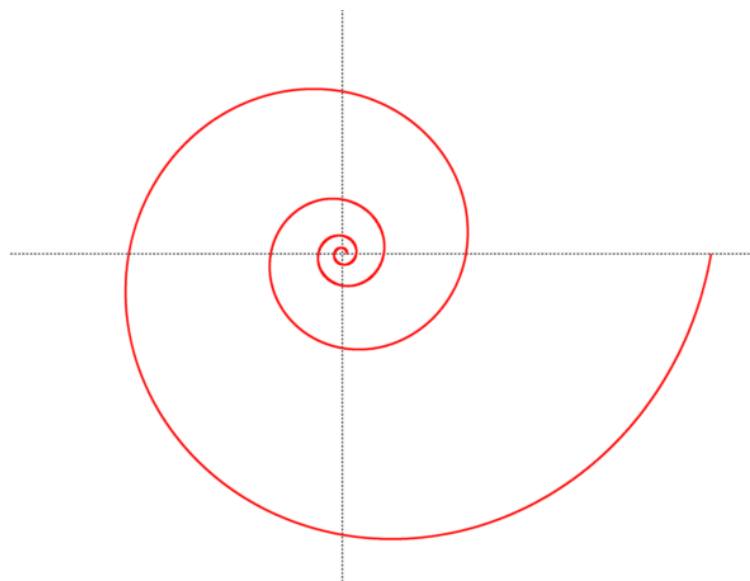
A torony módosulása. Megjelenik a csigalépcső-motívum

Csigalépcső metszetek

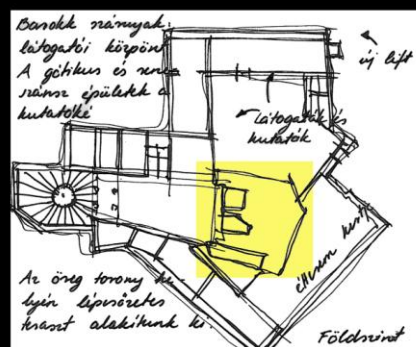
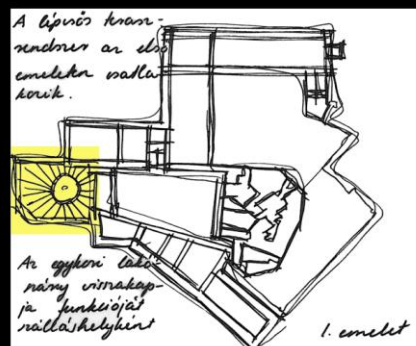
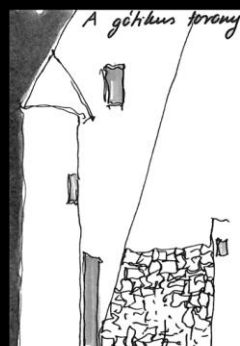
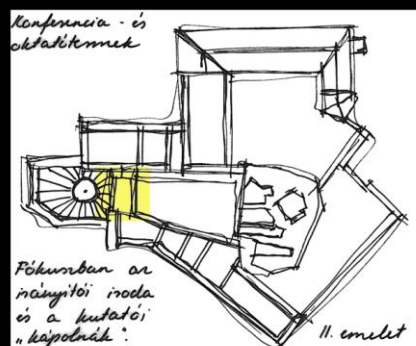
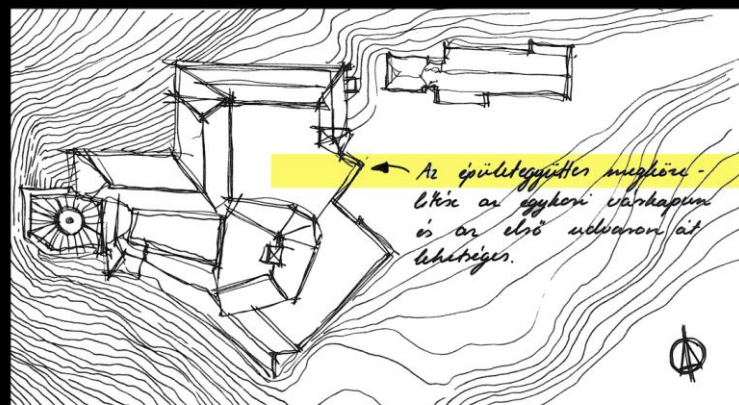

A torony mérete lecsökkent, kialakulóban a végleges koncepció

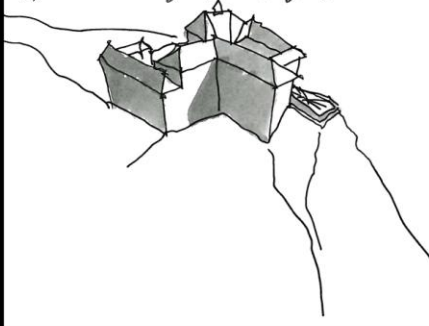

A logaritmikus spirál

VI. Kisméretű grafikák sorozatán határoztam meg a vár működését

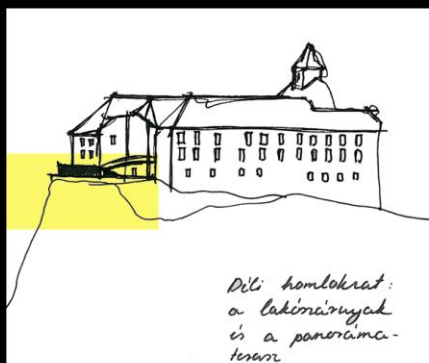
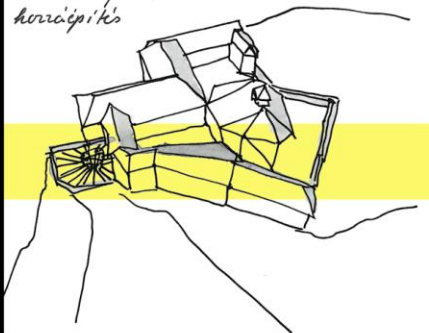

... és homokból nincs jelentős bel-
avaskorás. A sok ház íves organikus
felülete a vizgátszó folyópartja.

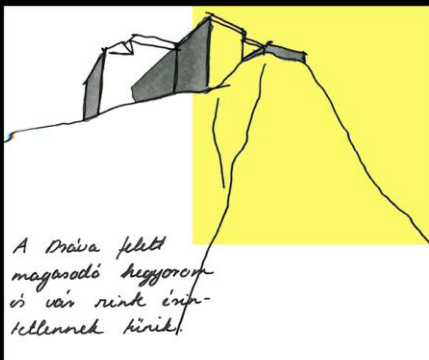

Az emberiség manapság tudományos
fontadalmat követi. Az őskorban
minden ismeret birtokosai a törzsi
bírói voltak. Az irántérséggel be-
következett az a korszak, amikor
az emberiség tudása egyre meg-
haladta egy vagy néhány kiválóan
tett elméletnek befogadóképességét.
Ma az ismét tudományosság is át-
láthatatlan mennyiségű, és ezért
nehéz korlátozni. Így Borsó vá-
rák rehabilitációjával célom egy olyan
digitális adattár létrehozása, ami mint
denkiben körül kora a tudományt.

Felülről jól látható a
korlátozott

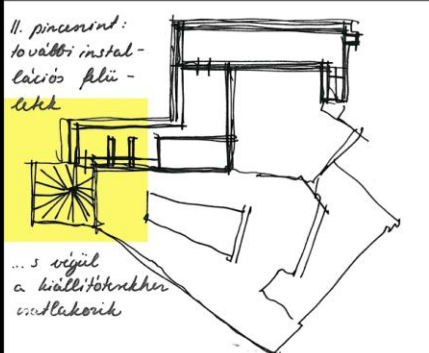
Déli homlokzat:
a lakóházak
és a panoráma-
terasz

A Dóra felett
magasodó hegyre
és az újra in-
tellektuális körök

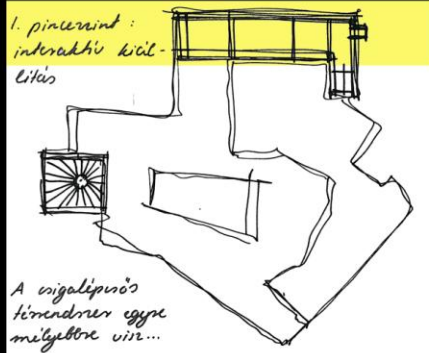

Nyugati homlok-
zat: a panoráma-
terasz

II. pinceszint:
további instal-
ációs plü-
szek

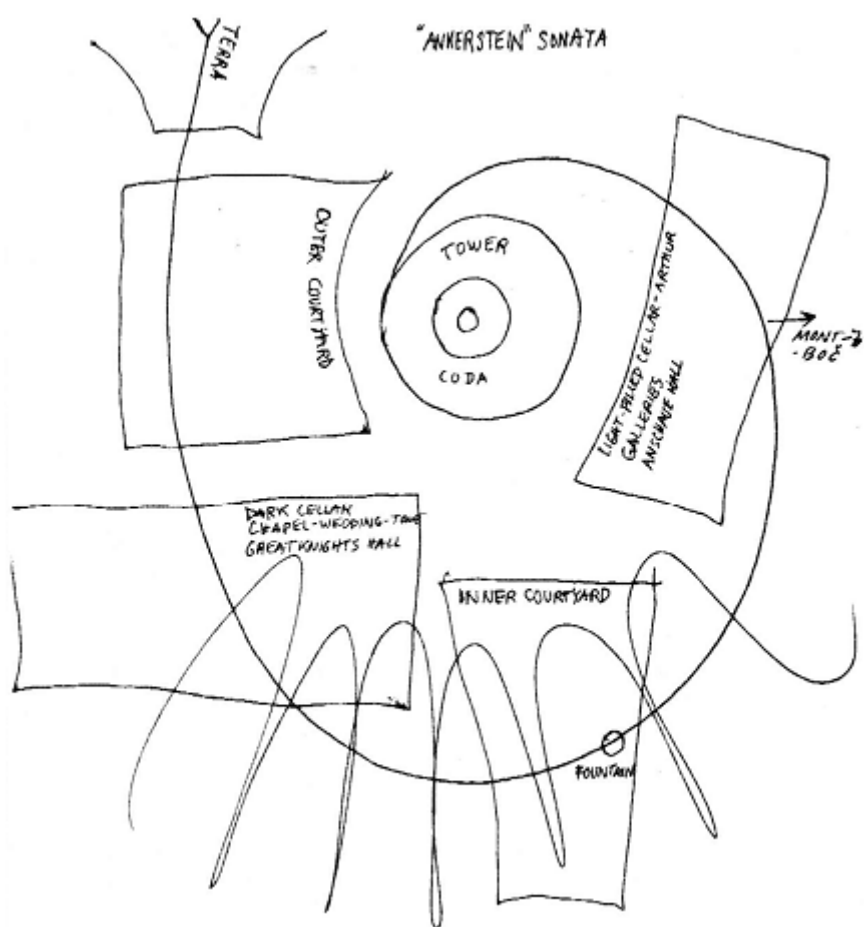
... s végül
a kiállítóterem
melléklet

I. pinceszint:
interaktív kül-
lét

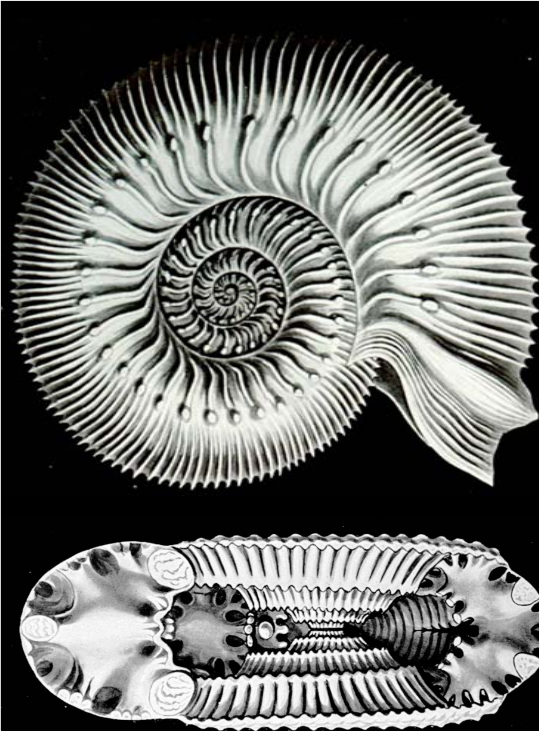
A vizgátszó
terasz egy
melyben van...

VII. A vár és a logaritmikus spirál

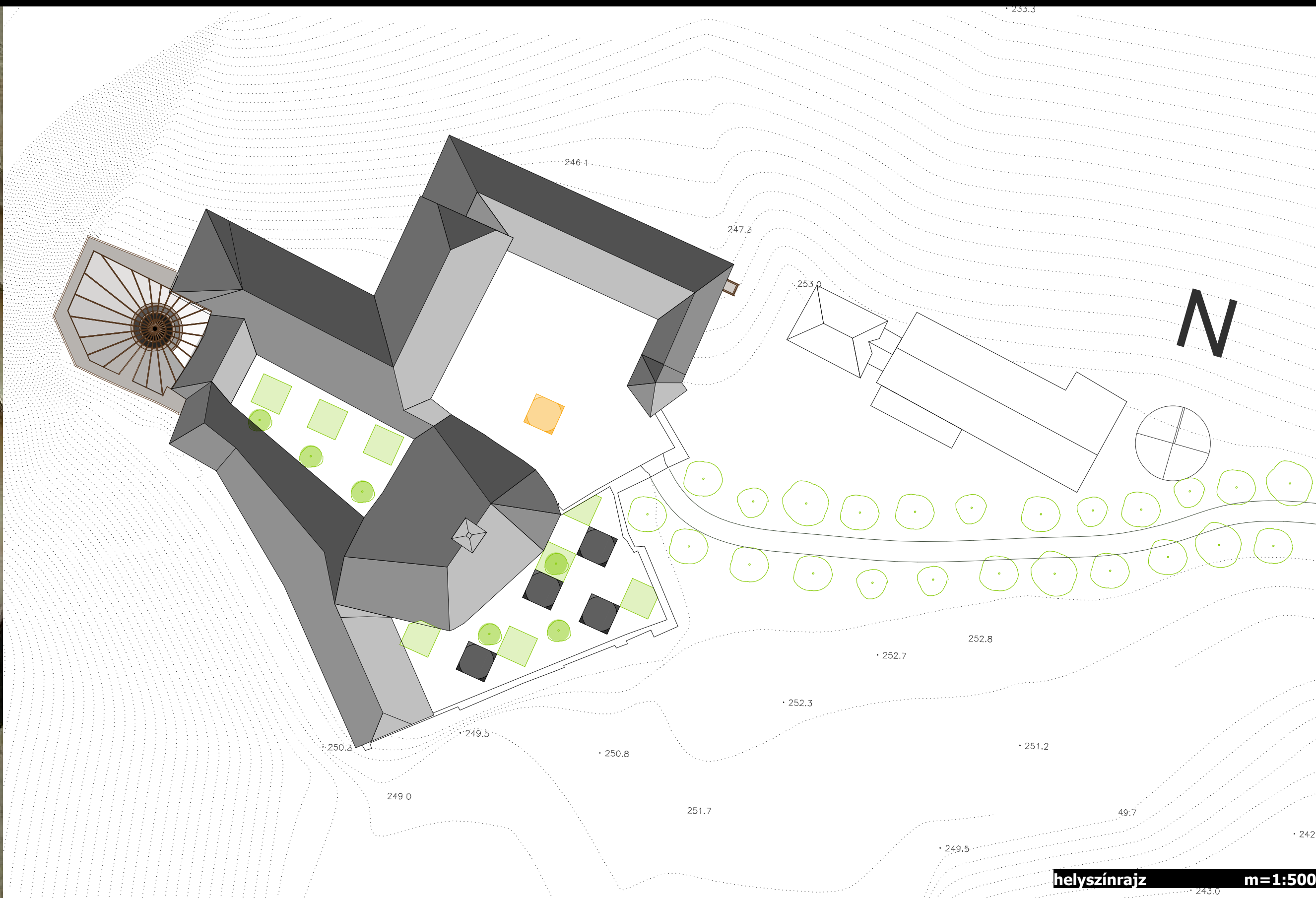

VIII. Inspiráció: a ljubljanoi vár siklójának fogadóépülete és csigalépcsője

ISMERD MEG
 PRÓBÁLD KI
 JÁRD VÉGIG
 FEDEZD FEL
 TALÁLD MEG
ÉLD ÁT
 TÉGY HOZZÁ
 MUTASD MEG
 TÉRJ VISSZA
BOR L

"Népek tudása" központ

A kastély hasznosítása során olyan központot alakítottam ki, amely az emberiség humán ismereteit gyűjti össze, mutatja be és osztja meg az érdeklődőkkel.

A tudományok közt kiemelkedő szerepet szánok a népművészet, néphagyományok, etnográfia területének, különös tekintettel a mára veszélybe került, eltűnő népek kultúrájára. A témaválasztást többek között Petr Jahoda fotós munkássága inspirálta, aki komoly erőfeszítéseket tett, hogy a nyugati civilizációtól elzárt törzsek életét dokumentálja. Az ő, és a hozzá hasonló munkája teszi lehetővé, hogy az emberiség sokszínűsége, életmódja, dalai és művészete megismerhetővé és elérhetővé váljon.

A világ kitágult, az internet és média minden képzeletet felülmúló adattömegével árasztja el az embert naponta, mégis mit sem tudunk a világszerte a természetben, azzal együtt élő embertársaink kultúrájáról. A mai napig a 19. századihoz hasonló felfogással exotikus furcsaságként tekintünk rájuk, miközben kétségtelenül keressük a válaszokat saját civilizációnk fenntarthatóvá tételének kérdésére.

A központ egyszerre interaktív kiállítás, memento és tudományos központ, amelyben

- a kutatóknak lehetőségük nyílik digitalizálni, archiválni és közzécsinálni gyűjtésüket.
- az érdeklődők számára interaktív formában, a modern technika legújabb vívmányaival (3D vetítés, kép- és hangjáték, 3D arcszkenner stb.) táru fel az emberi kultúra sokszínűsége.
- országok, csoportok, népek, iskolák és magánszemélyek helyezhetik el személyes emlékeiket, családtörténetüket, ezzel képet adva a jelenkori emberéről.
- az érdeklődők előadásokon, szimpóziumokon, konferenciákon vehetnek részt, s cserélhetik ki tapasztalataikat.

Miért Borl?

- semleges, hagyománytisztelő és kulturálisan nyitott, befogadó területen fekszik.
- elzárt, ősi, ugyanakkor elérhető helyszín
- a vár a hagyományok szerint kapcsolatban áll Parsifal legendájával.

Parsifal története az EMBER történetének jelképe: az elbukás, talpraállítás és megtisztulás meséje. A germán mondakör részeként az adatbázis első elemét adja: a létesítmény megnyitásakor tehát a kiállítások témája ez a legenda, és az általa ihletett újabb alkotások: festmények, opera, filmek. Az idők során a bázis organikusan bővül, épp úgy, ahogyan a kastély közel egy évezredes fennállása alatt fokozatosan épült fel, mígnem elnyerte mai formáját.

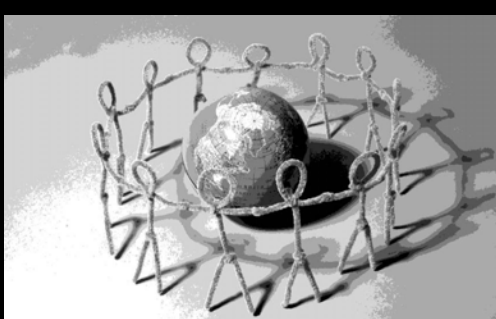
...kortárs építészet, de hogyan?

A vár bővítésénél visszafogott, mértéktartó beavatkozást képzelek el. Hogy az épület bejárhatóvá váljon, két vertikális közlekedőt építenék. Egy liftet, melyet a kiállítási szárny keleti homlokzatán helyeztem el. Attórt, azélszerkezetű, üveggel borított konstrukciót képzelek el, mely az épület homlokzatát végighasítva kiútást enged a környező dombok felé. A második közlekedőt a nyugati panoráma terasz területén helyeztem el. A nagyszabású, csigalépcső a vár új, emblemikus emlemtett tornya, ami a rég lerombolt őrtorony helyén mélyül. Acél és grávirozott üveg konstrukcióként jelenik meg, s az első emeletet, a földszíntet a legalsó (második) pincszínttel köti össze. Formáját az ammoniteszek, az ősi puhatestűek fosszilis vázai inspirálták.

A vár hasznosítása során a lehető legkevesebb beavatkozásra törekedtem. Így valamennyi funkció 3,60 illetve 4,10 m élhosszúságú könnyű, szerelhető és bontható kockákba kerül. Ezzel egyben az is lehetőségessé vált, hogy a funkció az aktuális igényekhez igazodjon.

És miért az ammonitesz?

- mert ősi, szerkezete pedig egyedülállóan stabil, merevített csigaforma
- mert alakja összeköti a kicsit a nagygal, a részt az egészszel: a végtelen kicsiny középpontból folyamatosan táguva nyílik végtelen nagyra, egész életében növekedve. Ez a növekedés a várat magát, s a bele költöztetett funkciót is jelképezi egyben.

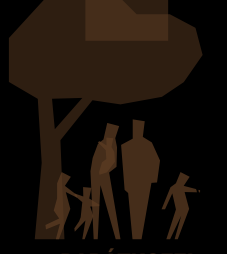
komplex tervezés
 Mizsei Anett
 tervező építész mérnök msc
 2012 május 31.

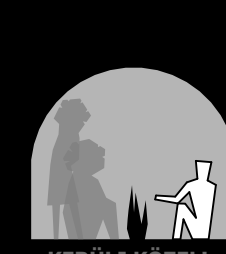
TALÁLJ RÁ!

TALÁLKOZZ!

BARÁTKOZZ!

KERÜLJ KÖZEL!

FOGADD BE!

ÉRKEZZ MEG!

DOLGOZD FEL!

OSZD MEG!

45,00

20,00

10,00

5,00

1,00

-2 pincszinti alaprajz m=1:200

B

É

B

A

komplex tervezés
Mizsei Anett
tervező építész-mérnök msc
2012 május 31.

45,00

20,00

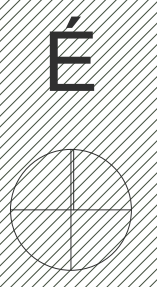
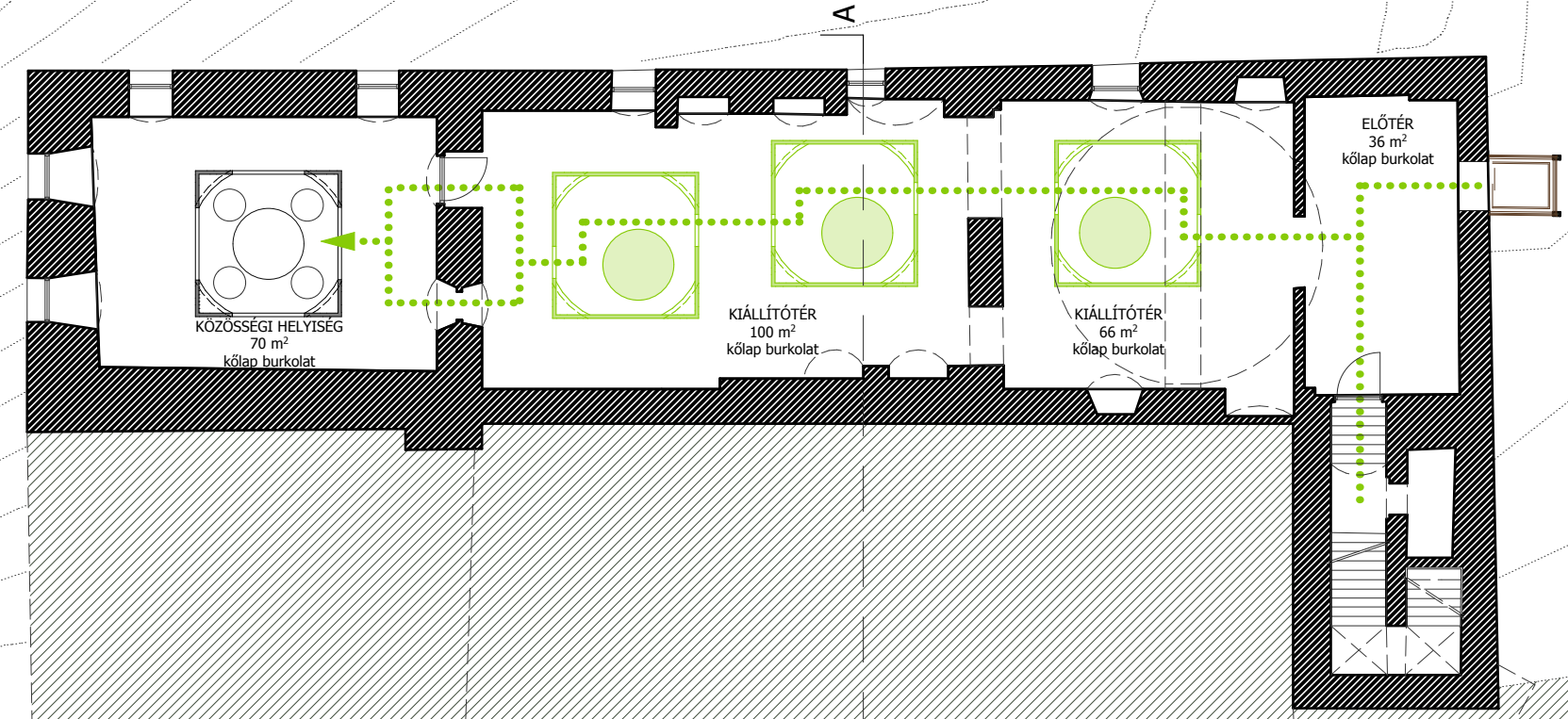
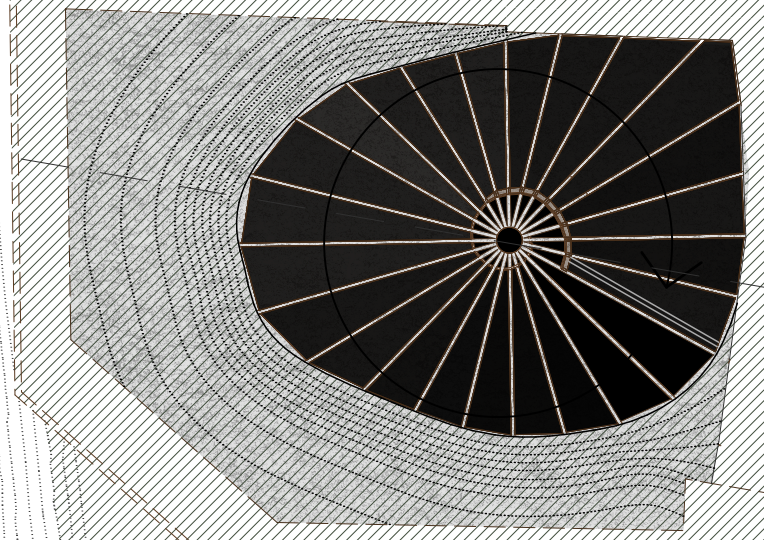
10,00

5,00

1,00

-1 pincszinti alaprajz m=1:200

B

komplex tervezés
Mizsei Anett
tervező építész mérnök msc
2012 május 31.

45,00

20,00

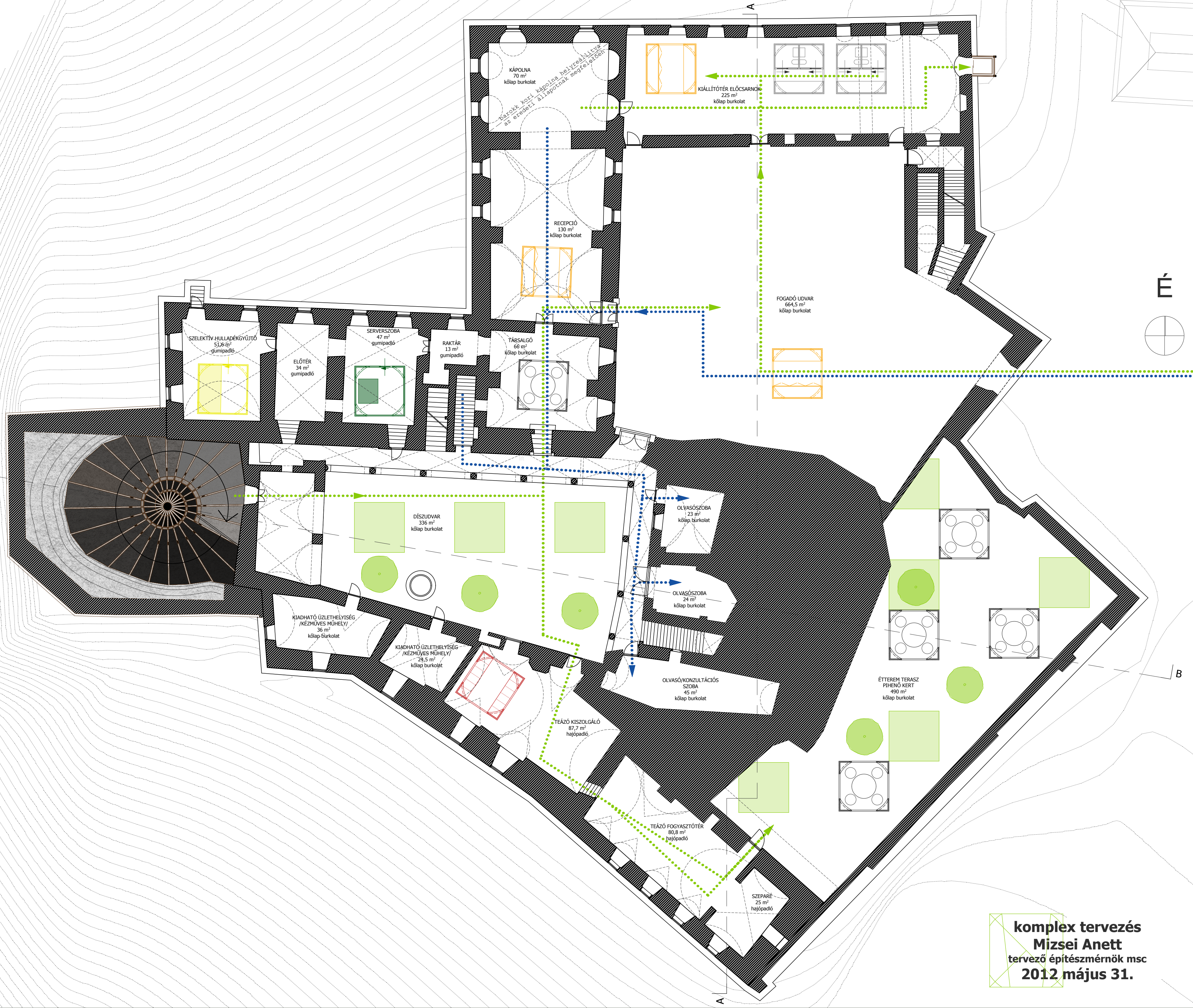
10,00

5,00

1,00

földszinti alaprajz m=1:200

B

É

B

komplex tervezés
Mizsei Anett
tervező építész-mérnök msc
2012 május 31.

45,00

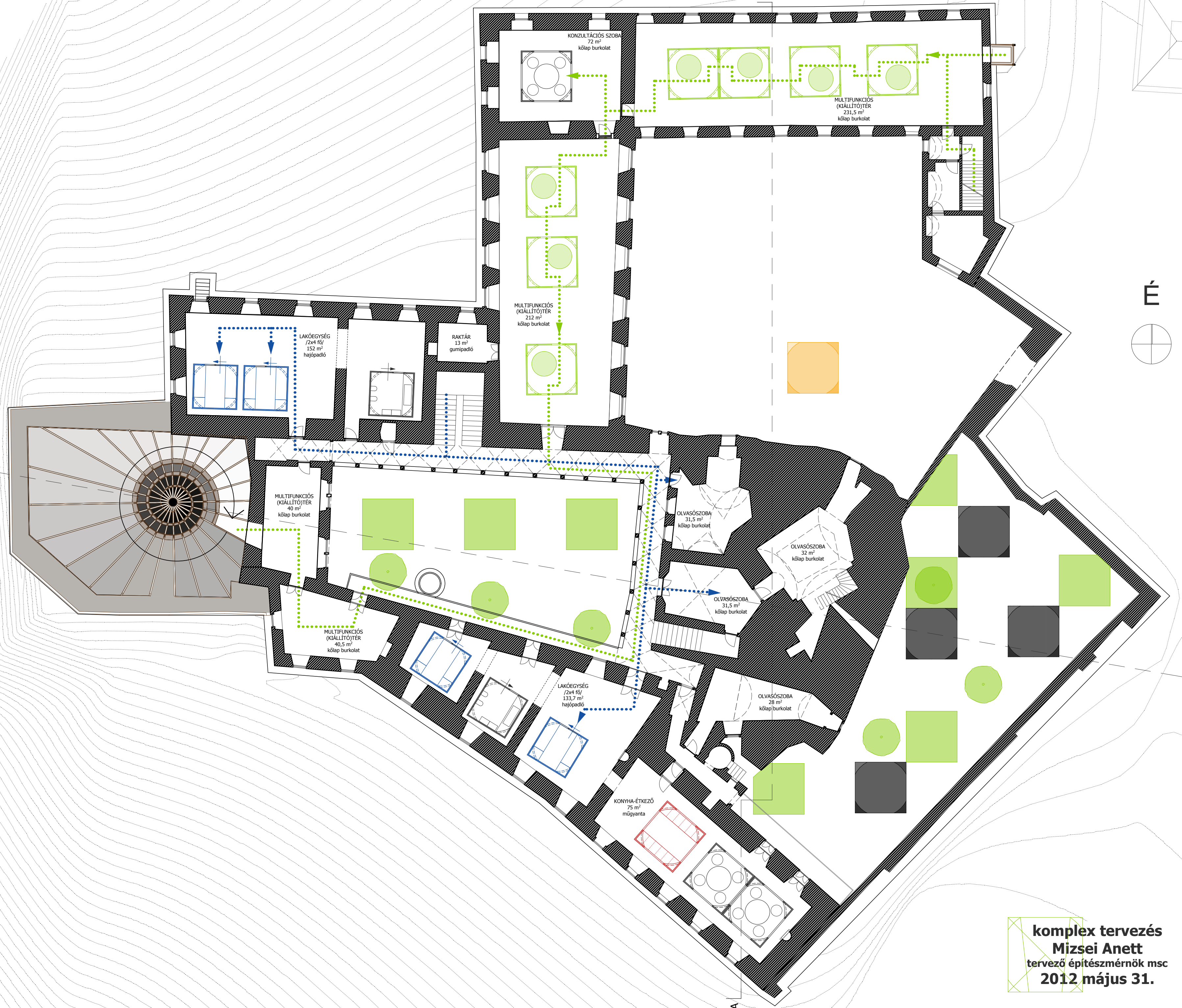
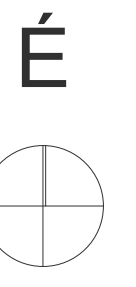
20,00

10,00

5,00

1,00

1. emeleti alaprajz m=1:200

komplex tervezés
Mizsei Anett
tervező építész-mérnök msc
2012 május 31.

45,00

20,00

10,00

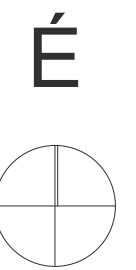
5,00

1,00

2. emeleti alaprajz

m=1:200

B

B

komplex tervezés
Mizsei Anett
tervező építész-mérnök msc
2012 május 31.

ELŐADÓTEREM
48,5 m²
fapadló

TÁROLÓ
6 m²
hajópadló

SZEMÉLYZETI ÖLTÖZŐ
PIHENŐ
48,5 m²
hajópadló

RAKTÁR
13 m²
gumipadló

ELŐTER
6,6 m²
hajópadló

VEZETŐI IRODA
40 m²
hajópadló

LAKÓEGYSÉG
/2x4 fű/
86 m²
hajópadló

LAKÓEGYSÉG
/3x4 fű/
125 m²
hajópadló

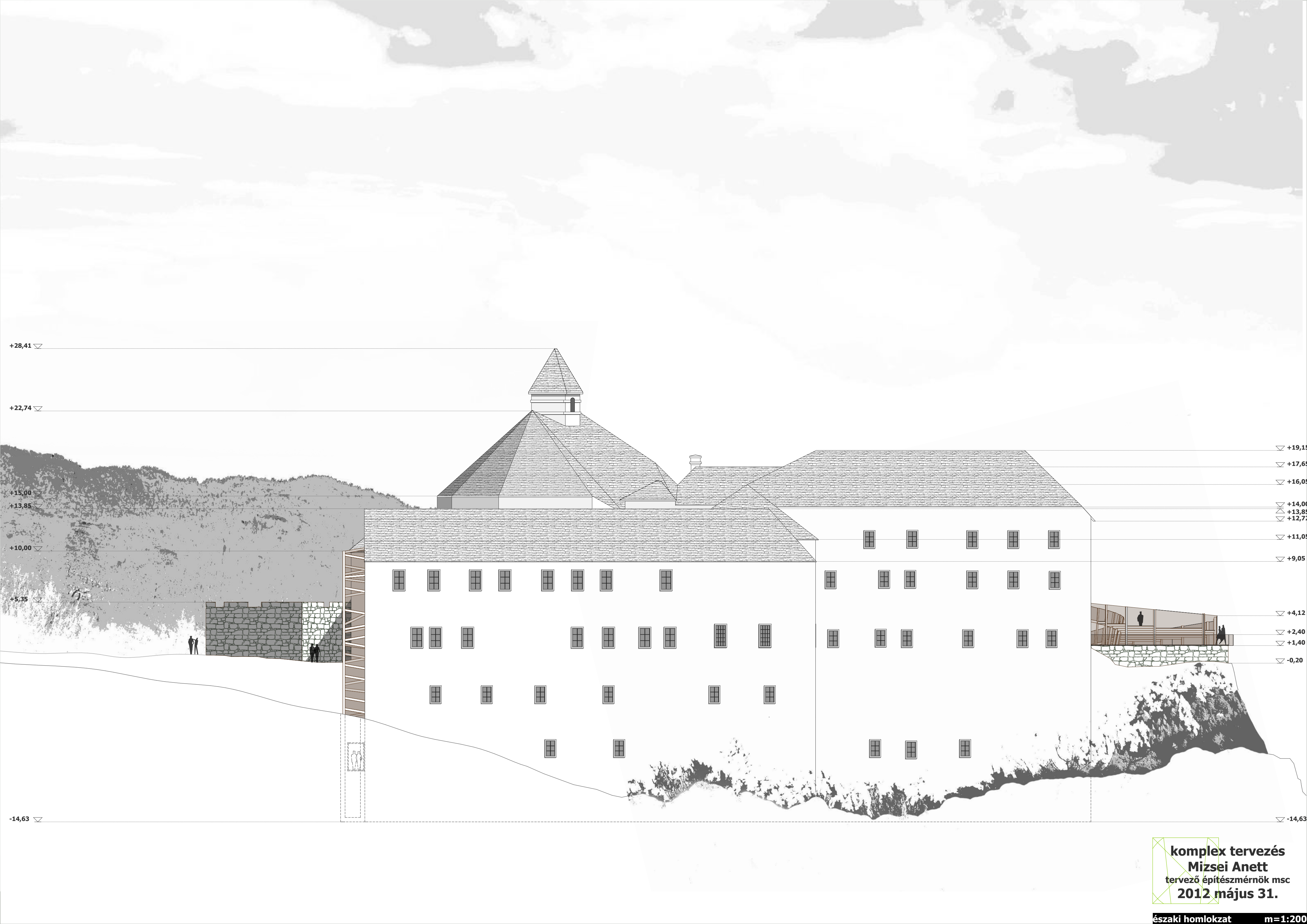
OLVASÓSZOBA
31,5 m²
kölap burkolat

OLVASÓSZOBA
31,5 m²
kölap burkolat

LABOR
9 m²
kölap burkolat

KONYHA-ÉTKEZŐ
75 m²
műgyanta

+28,41

+22,74

+15,00

+13,85

+10,00

+5,35

-14,63

+19,15

+17,65

+16,05

+14,05

+13,85

+12,72

+11,05

+9,05

+4,12

+2,40

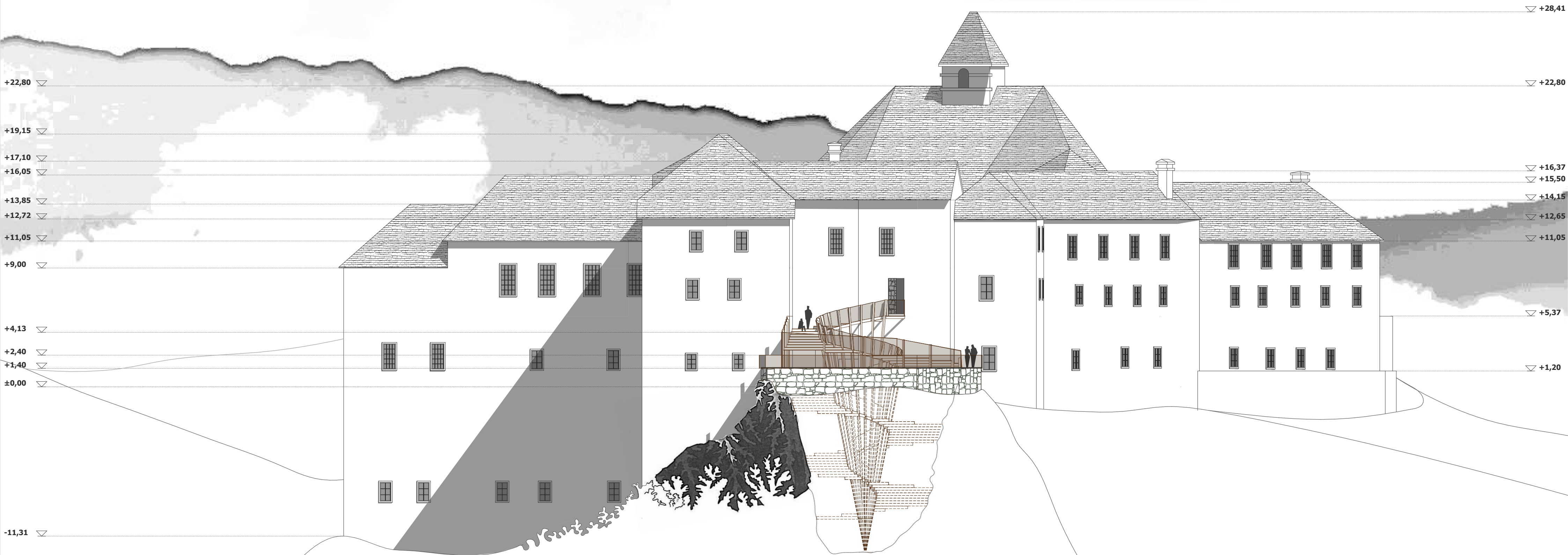
+1,40

-0,20

-14,63

komplex tervezés
Mizsei Anett
tervező építész-mérnök msc
2012 május 31.

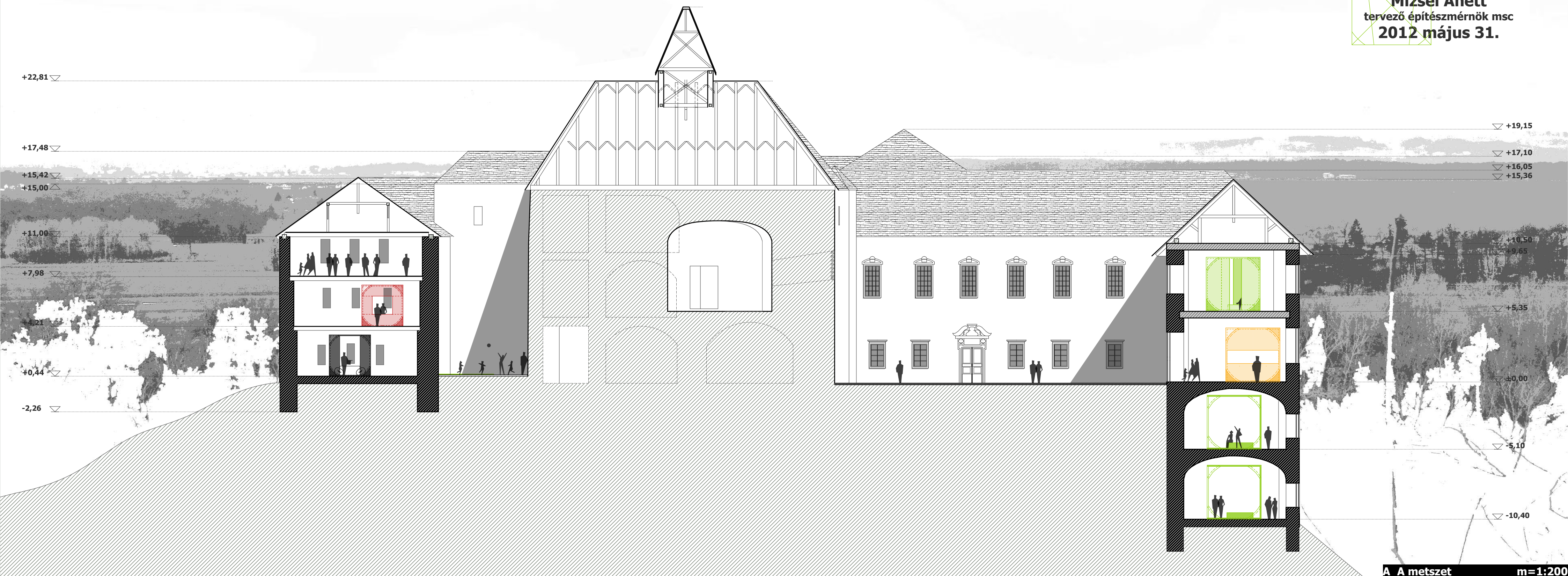
északi homlokzat m=1:200

komplex tervezés
Mizsei Anett
tervező építész mérnök msc
2012 május 31.

nyugati homlokzat

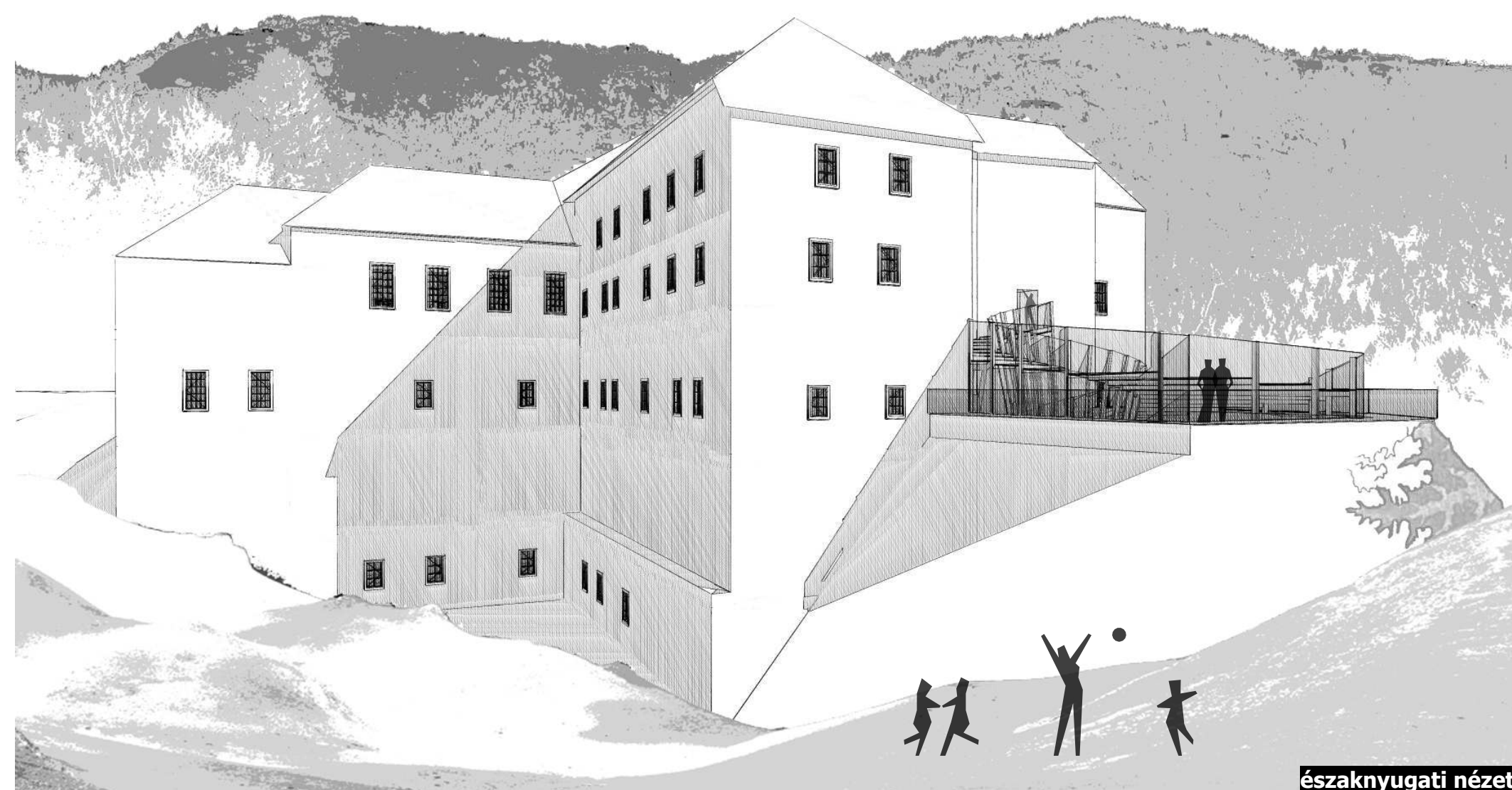
m=1:200

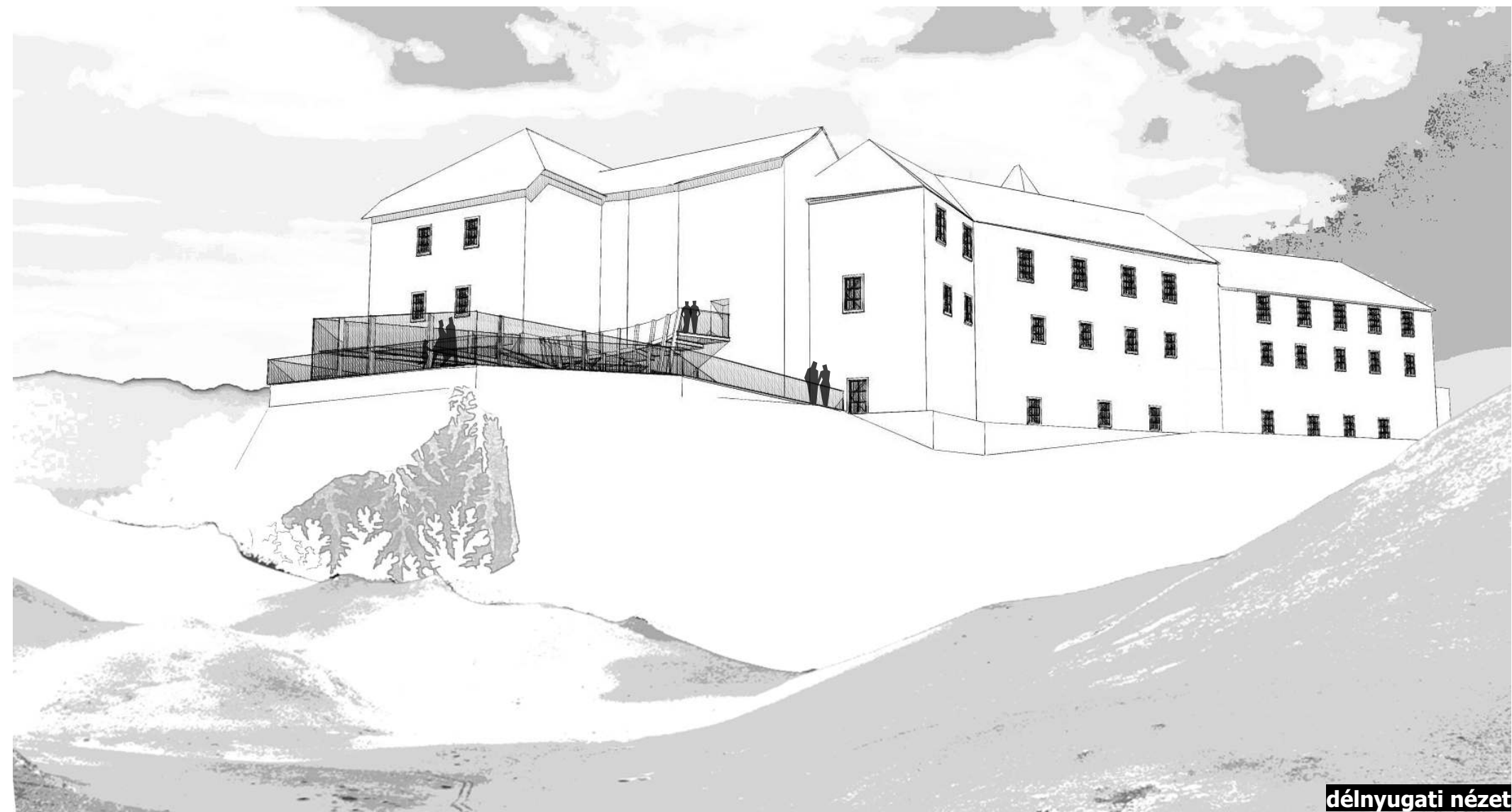
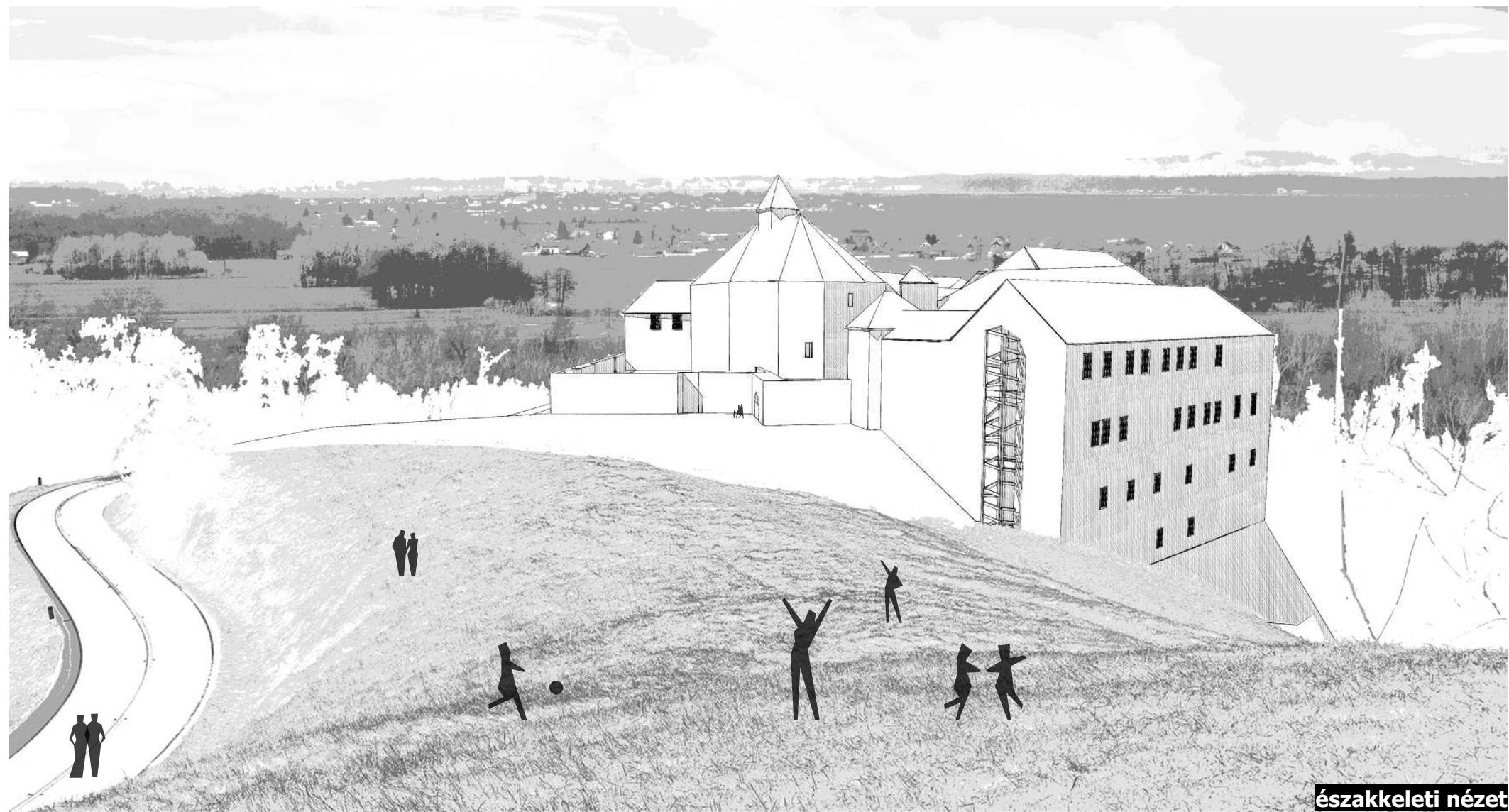
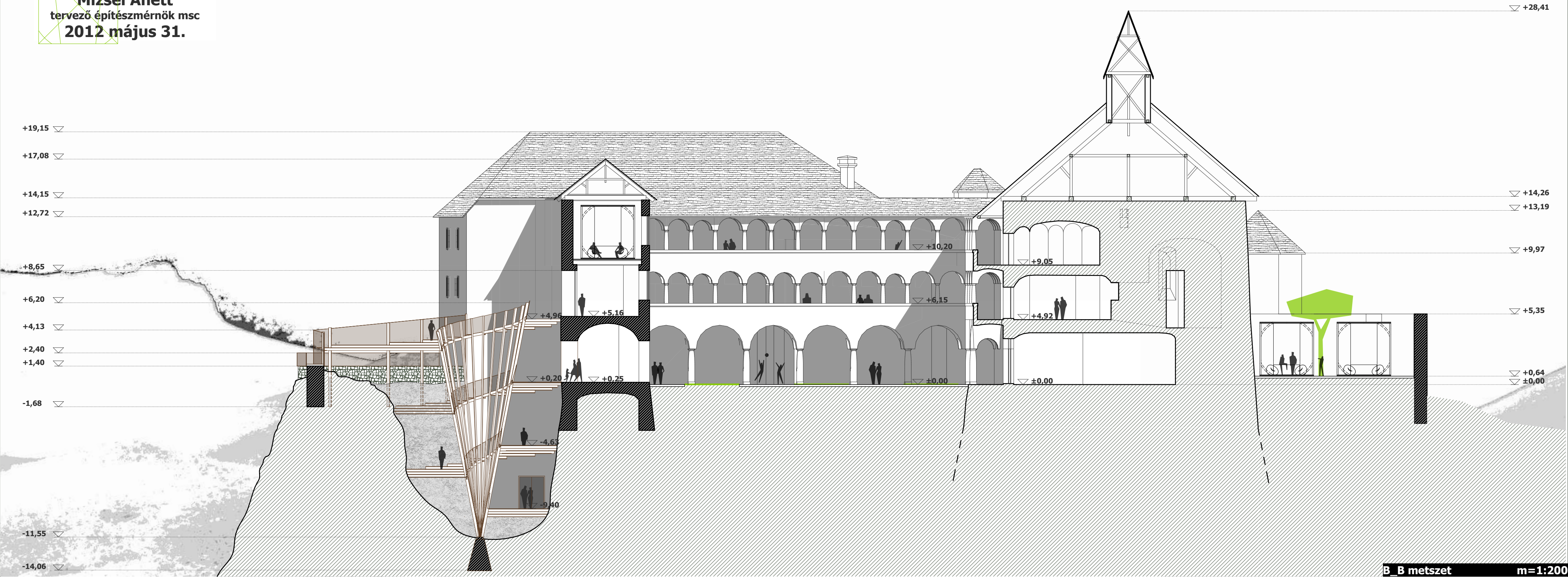
A A metszet **m=1:200**

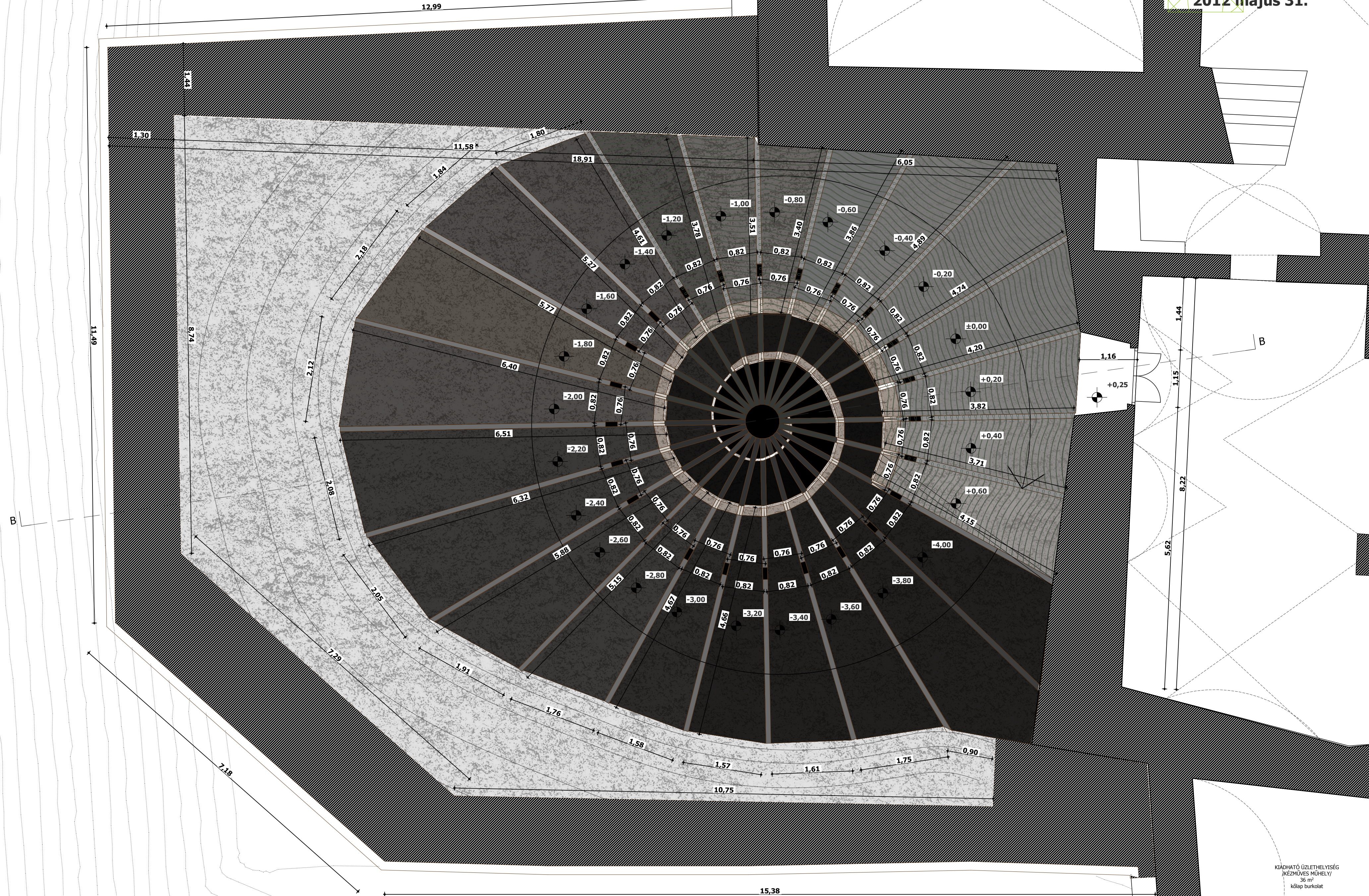

madártávlat délnyugat felől

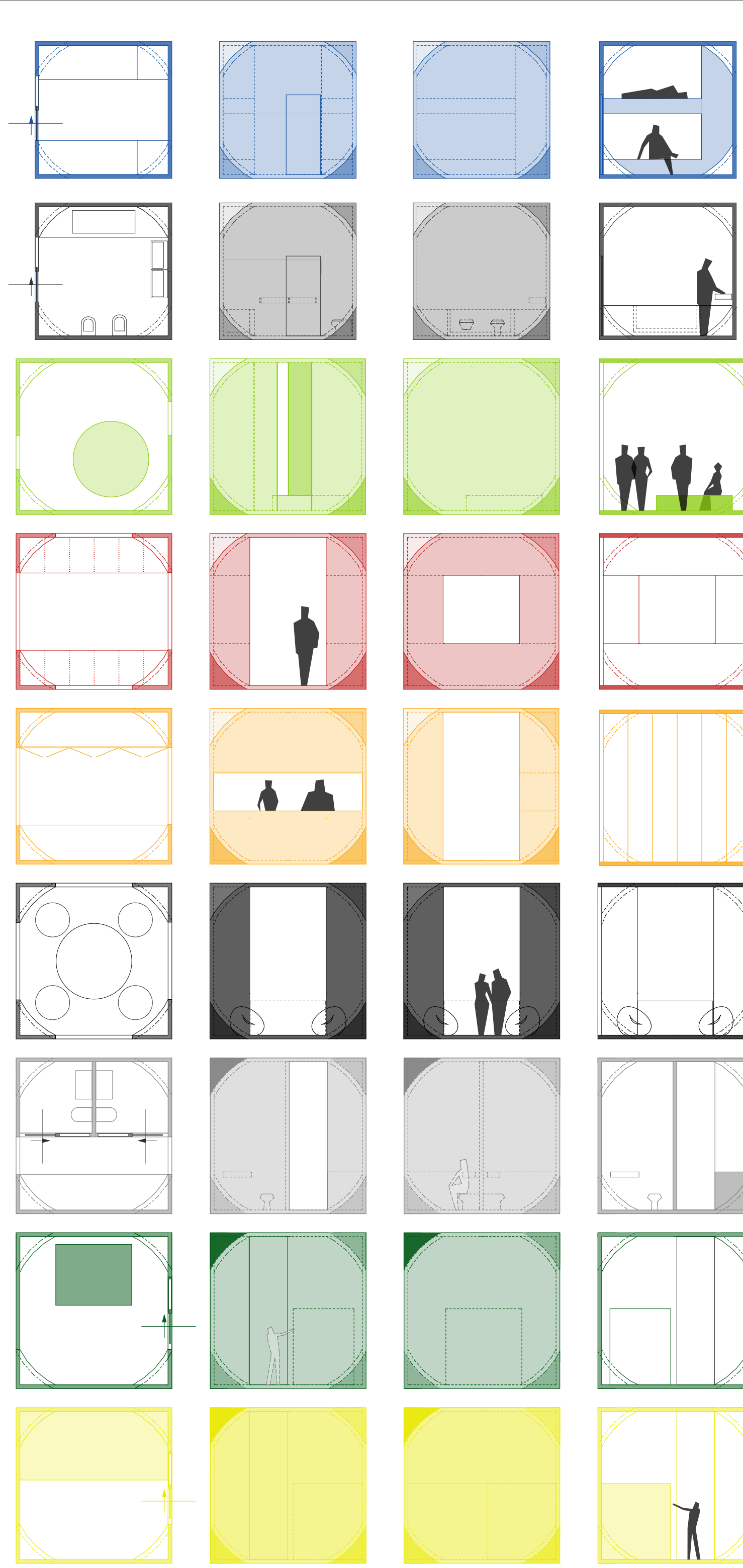
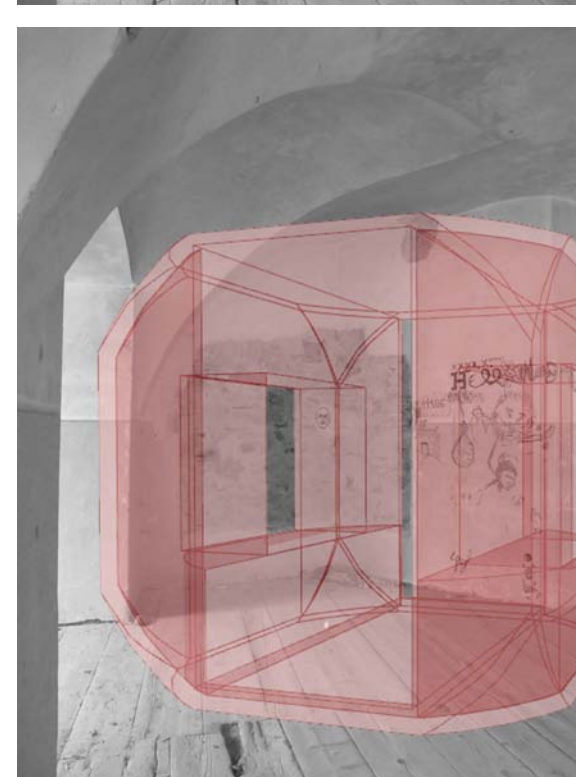
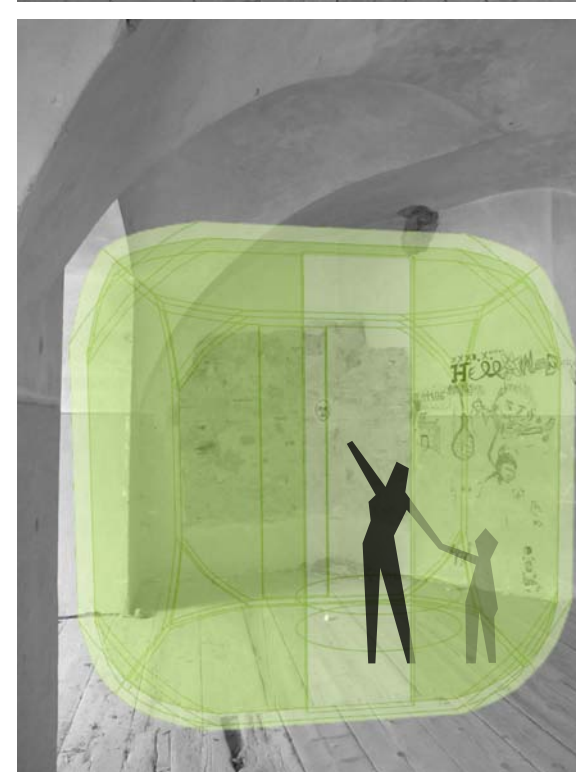
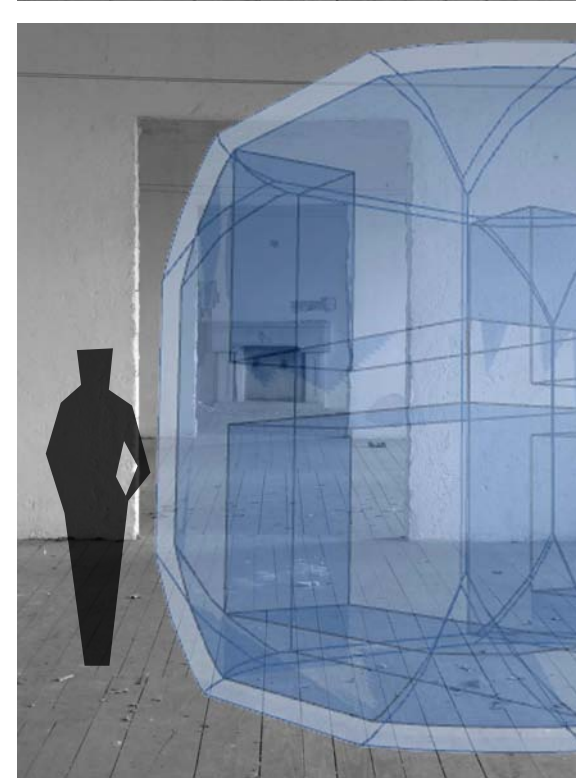
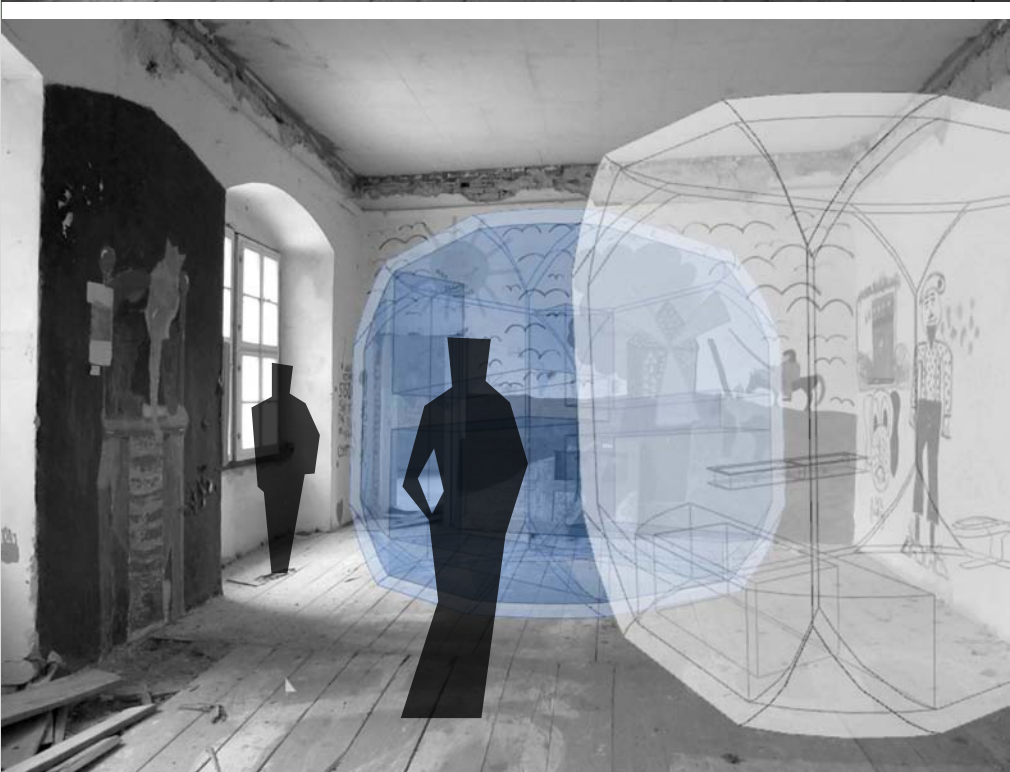
északnyugati nézet

komplex tervezés
Mizsei Anett
tervező építész-mérnök msc
2012 május 31.

FÜRÖDJI!

ÉLD ÁTI!

FŐZZ!

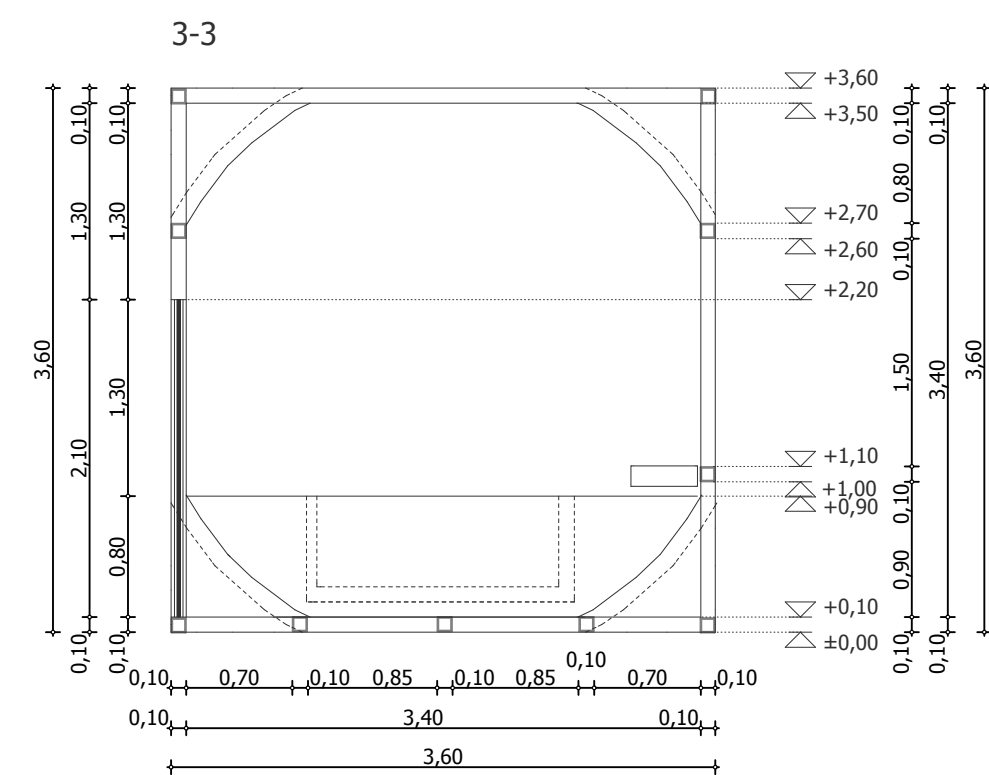
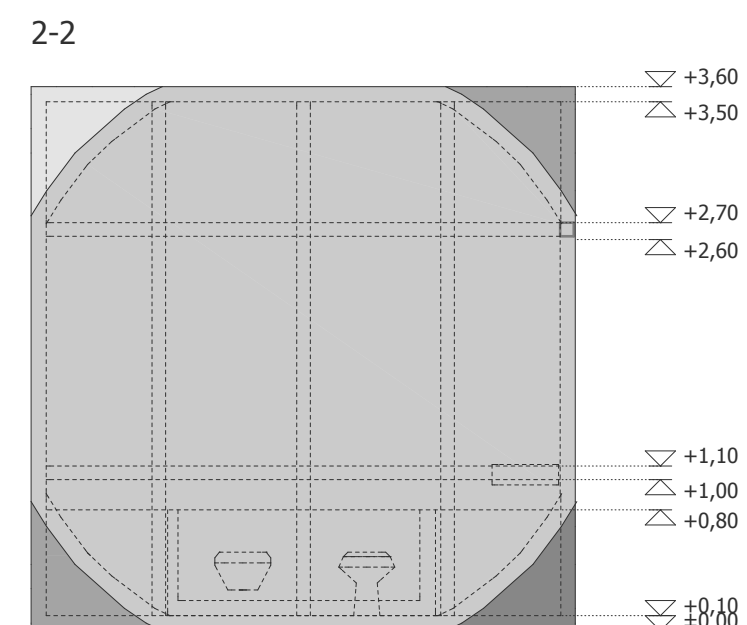
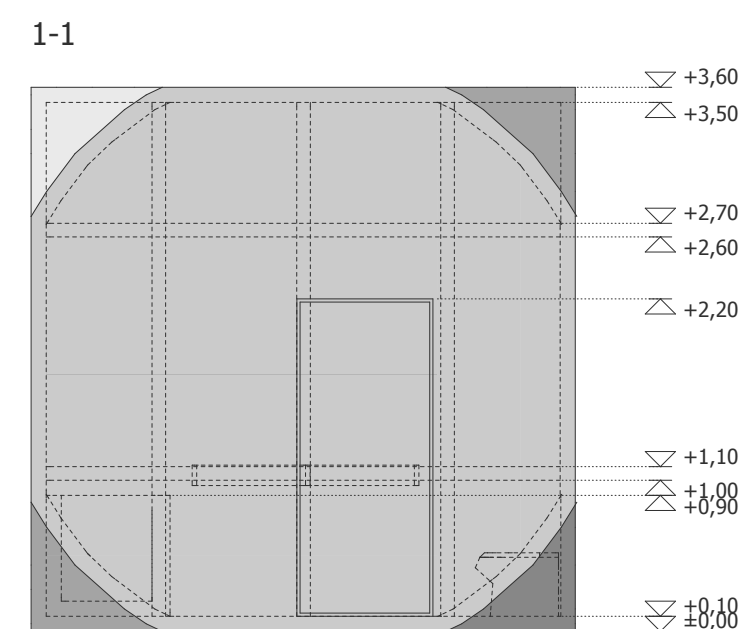
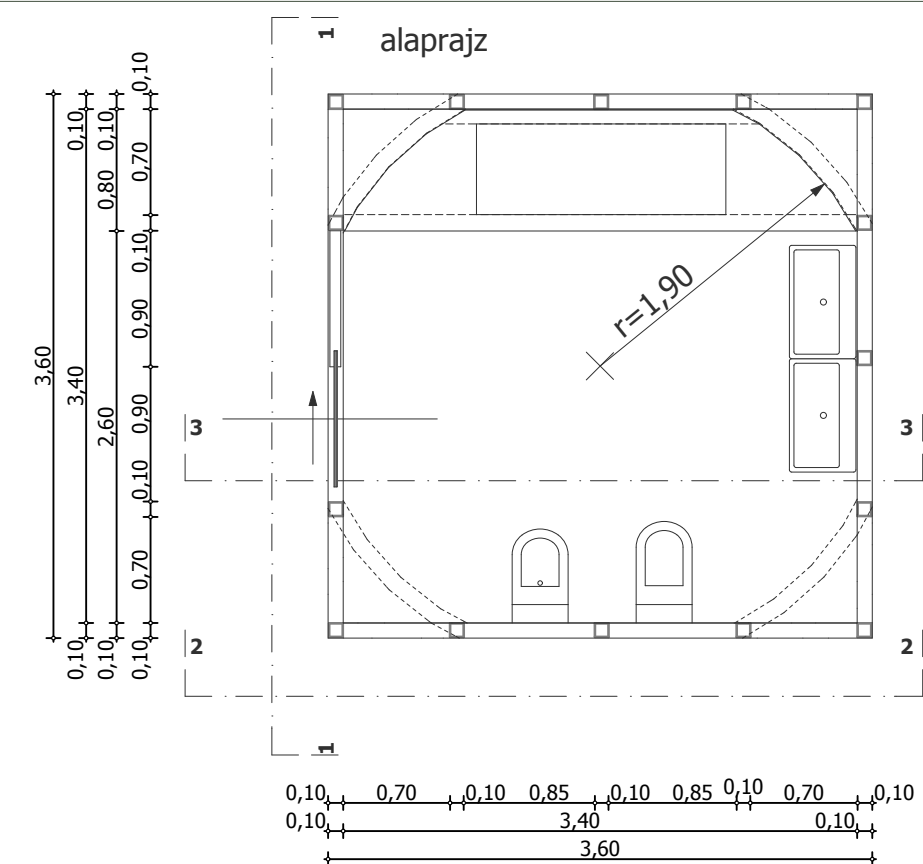
TÁJÉKOZÓDJ!

BESZÉLGESS!

HASZNÁLD!

TÁROLJ!

**HASZNOSÍTSD
ÚJRA!**

pavilon típusok

fürdőpavilon

m=1:50